EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

26. aprill 2005 *

Kohtuasjas C-494/01,

mille esemeks on 20. detsembril 2001 EÜ artikli 226 alusel esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: R. Wainwright ja X. Lewis, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Iirimaa, esindaja: D. O'Hagan, keda abistasid P. Charleton, *SC,* ja A. Collins, *BL,* kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed P. Jann (ettekandja), C. W. A. Timmermans ja A. Rosas, kohtunikud J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič, J. Malenovský, U. Lõhmus ja E. Levits,

kohtujurist: L. A. Geelhoed,
kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 6. juuli 2004. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 23. septembri 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et:

— kuna Iirimaa ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid selleks, et tagada nõukogu 15. juuli 1975. aasta direktiivi 75/442/EMÜ jäätmete kohta (EÜT L 194, lk 39;

ELT eriväljaanne 15/01, lk 23), muudetud nõukogu 18. märtsi 1991. aasta direktiiviga 91/156/EMÜ (EÜT L 78, lk 32; ELT eriväljaanne 15/02, lk 3; edaspidi „direktiiv") artiklite 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13 ja 14 nõuetekohane rakendamine, on Iirimaa rikkunud neist sätetest tulenevaid kohustusi;

— kuna Iirimaa ei ole täielikult ja rahuldavalt vastanud 20. septembri 1999. aasta teabenõudele jäätmekäitlustoimingu kohta Iirimaal Corki krahvkonnas Fermoys, on Iirimaa rikkunud EÜ artiklist 10 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

2 Direktiivi artikkel 4 sätestab:

„Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada jäätmete taaskasutamine ja kõrvaldamine viisil, mis ei sea ohtu inimeste tervist, mille käigus ei kasutata keskkonda ohustavaid protsesse ja menetlusi ning millega eelkõige:

— ei ohustata vett, õhku, pinnast, taimi ega loomi,

— ei tekitata mürast või haisust põhjustatud häiringuid,

— ei kahjustata maapiirkondi ega erihuvi pakkuvaid kohti.

Liikmesriigid võtavad ka vajalikud meetmed, et keelata jäätmete hülgamine, kaadamine või kontrollimata kõrvaldamine."

3 Direktiivi artikli 5 kohaselt:

„1. Liikmesriigid võtavad asjakohased meetmed ja kui see on vajalik või soovitav, siis koostöös teiste liikmesriikidega, et luua ühtne ja sobiv jäätmekõrvaldamisrajatiste võrgustik, võttes arvesse parimat võimalikku tehnoloogiat, mis ei põhjusta liigseid kulutusi. Selline võrgustik peab tagama ühenduse kui terviku sõltumatuse jäätmete kõrvaldamise valdkonnas ning võimaldama liikmesriikidel omaette seda eesmärki püüelda, arvestades geograafilisi tingimusi ning vajadust spetsiaalsete rajatiste järele teatud jäätmeliikidega seoses.

2. Võrgustik peab ka võimaldama jäätmete kõrvaldamist lähimas sobivas rajatises sobivaima meetodi ja tehnoloogia abil, et tagada inimeste tervise ja keskkonna kaitse kõrge tase."

4 Direktiivi artikkel 8 sätestab:

„Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada, et iga jäätmevaldaja:

— annab jäätmed käitlemiseks era- või avalikule jäätmekogumisettevõttele või ettevõttele, kes teeb IIA või IIB lisas nimetatud toiminguid,

— taaskasutab või kõrvaldab jäätmed ise kooskõlas käesoleva direktiivi sätetega."

5 Direktiivi artikkel 9 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Artiklite 4, 5 ja 7 rakendamise eesmärgil peab iga rajatis või ettevõte, kes teeb IIA lisas nimetatud toiminguid, saama loa artiklis 6 osutatud pädevalt asutuselt.

Kõnealune luba hõlmab:

— jäätmete liiki ja koguseid,

— tehnilisi nõudeid,

— ohutusabinõusid, mis tuleb võtta,

— kõrvaldamiskohta,

— käitlusviisi.

2. Lubasid võib anda tähtajaliselt, neid võib pikendada, nendega võivad kaasneda tingimused ja kohustused ning nende andmisest võib keelduda, kui plaanitav kõrvaldamismeetod ei ole keskkonnakaitse seisukohalt vastuvõetav."

6 Direktiivi artikkel 10 sätestab:

„Artikli 4 rakendamise eesmärgil peab iga rajatis või ettevõte, kes teeb IIB lisas nimetatud toiminguid, saama selleks loa."

7 Direktiivi artikli 12 kohaselt:

„Pädevad asutused registreerivad rajatised ja ettevõtted, kes ei pea luba taotlema, kuid [kelle majandustegevus on jäätmete kogumine või vedamine või kes] korraldavad jäätmete kõrvaldamist või taaskasutamist teiste eest (kauplejad või vahendajad)." [täpsustatud tõlge]

8 Direktiivi artikkel 13 määrab:

„Pädevad asutused teevad korrapärast kontrolli rajatiste ja ettevõtete üle, kes teostavad artiklites 9–12 osutatud toiminguid".

9 Direktiivi artikli 14 kohaselt:

„Kõik artiklites 9–10 osutatud rajatised või ettevõtted:

— peavad arvestust jäätmete koguse, olemuse, päritolu ning vajaduse korral sihtkoha, kogumissageduse, veoliigi ning käitlusviisi üle I lisas loetletud jäätmete ning IIA ja IIB lisas loetletud toimingute osas,

— tegema selle teabe taotluse korral kättesaadavaks artiklis 6 osutatud pädevatele asutustele.

Liikmesriigid võivad käesoleva artikli sätete järgimist nõuda ka jäätmetekitajatelt."

10 Direktiivi IIA lisas on loetelu jäätmete kõrvaldamistoimingutest ja IIB lisas loetelu jäätmete taaskasutamistoimingutest nii, nagu neid praktikas kasutatakse.

Kohtueelne menetlus

11 Komisjon sai kolm kaebust, mis puudutasid Iirimaad. Esimene neist käsitles ehitus- ja lammutusjäätmete mahapanemist Limericki linna territooriumil asuvale märgalale (edaspidi „kaebus 1997/4705"). Teine kaebus puudutas seda, et eraõiguslik

käitaja, kellel puudus luba, hoidis orgaanilisi jäätmeid laguunides Corki krahvkonnas Fermoy's asuvas Ballardis ja kõrvaldas neid jäätmeid laotamise teel (edaspidi „kaebus 1997/4792"). Kolmas puudutas mitmesuguste jäätmete ladustamist Wexfordi krahvkonnas Whiterock Hillis asuvas Pembrokestownis (edaspidi „kaebus 1997/4847").

12 Seoses mainitud kaebustega saatis komisjon Iirimaale 30. oktoobril 1998. aastal märgukirja. Seejärel saatis komisjon ainult seoses kaebustega 1997/4705 ja 1997/4792 Iirimaale 14. juulil 1999 põhjendatud arvamuse, milles väideti, et liikmesriik on rikkunud direktiivi artikli 4 teist lõiku ning artikleid 9 ja 10. Liikmesriiki kutsuti võtma arvamuse järgimiseks vajalikke meetmeid kahe kuu jooksul arvamuse kättesaamisest.

13 Iirimaa eitas 7. oktoobri ja 23. novembri 1999. aasta vastustes liikmesriigi kohustuste rikkumist seoses eelmises punktis viidatud kahe kaebusega.

14 Komisjon sai lisaks veel viis Iirimaad puudutavat kaebust. Neist esimeses teatati, et Carlow krahvkonnas Powerstownis tegutseb 1975. aastast alates munitsipaalprügila, millel puudub luba (edaspidi „kaebus 1999/4351"). Teine kaebus puudutas jäätmete (kiviprügi) — mahapanemist ja eraõiguslikule isikule kuuluvas jäätmekäitlusettevõttes ilma loata jäätmete käitlemist Dublinis, Poolbegi poolsaarel asuvas haljasvööndis (edaspidi „kaebus 1999/4801"). Kolmas kaebus käsitles Waterfordi krahvkonnas Tramore'is 1939. aastast alates ja Kilbarrys 1970. aastast alates ilma loata kahe munitsipaalprügila käitamist, mis asusid kaitsealade kõrval ja/või laienesid sinna (edaspidi „kaebus 1999/5008"). Neljas kaebus käsitles eraõigusliku ettevõtja poolt 80-ndatest aastatest alates jäätmekäitlusettevõtete ilma loata

käitamist Laoisi krahvkonnas Portarlingtonis asuvates Lea Roadis ja Ballymorrises paiknevates kasutusest kõrvaldatud karjäärides (edaspidi „kaebus 1999/5112"). Mis puutub viiendasse kaebusesse, siis see käsitles Donegali krahvkonnas Drumnabodenis munitsipaalprügila käitamist ilma loata (edaspidi „kaebus 1999/4408").

15 Eeltoodud kaebuste ja nende uurimise käigus kogutud teabe alusel esitas komisjon 25. oktoobril 2000 Iirimaale märgukirja.

16 Lisaks on komisjon saanud neli muud kaebust Iirimaa peale, millest esimene käsitles Corki krahvkonnas Fermoys asuvas Cullinagh's eraõiguslikule isikule kuuluva jäätmeladustamis- ja -käitlusettevõtte käitamist ilma loata (edaspidi „kaebus 1999/4478"). Teine kaebus käsitles eraõigusliku käitaja poolt lammutus- ja ehitusjäätmete ladestamist Louth'i krahvkonnas Greenore'is asuvas Carlingford Lough'is mereäärsel alal (edaspidi „kaebus 1999/4145"). Kolmas kaebus oli selle kohta, et eraõiguslikele isikutele kuuluvad ettevõtted, millel puudus luba või mis olid registreerimata ja mida ei kontrollitud, kogusid Wicklow' krahvkonnas Bray's üldiselt jäätmeid (edaspidi „kaebus 2000/4157"). Mis puutub neljandasse kaebusesse, siis käsitles see mitmesuguste peamiselt lammutus- ja ehitusjäätmete ladestamist Waterfordi krahvkonnas asuval neljal märgalal Ballynattinis, Pickardstownis, Ballygunner Bogis ja Castletownis (edaspidi „kaebus 2000/4633").

17 Viimati mainitud nelja kaebusega seoses saatis komisjon 17. aprillil 2001 Iirimaale uue märgukirja ja tuletas meelde 25. oktoobri 2000. aasta märgukirja.

18 Kuna komisjon ei saanud Iirimaale 20. septembril 1999 seoses kaebusega 1999/4478 saadetud teabenõudele vastust, saatis komisjon 28. aprillil 2000 sellele liikmesriigile märgukirja EÜ artikli 10 rikkumise kohta.

19 Komisjon saatis 26. juulil 2001 Iirimaale põhjendatud arvamuse, milles käsitles kahteteist eelmainitud kaebust ja viitas 30. oktoobri 1998. aasta, 28. aprilli ja 25. oktoobri 2000. aasta ning 17. aprilli 2001. aasta märgukirjadele ning 14. juuli 1999. aasta põhjendatud arvamusele. Komisjon väitis, et liikmesriik on rikkunud oma kohustust võtta kõik vajalikud meetmed selleks, et oleks tagatud direktiivi artiklite 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13 ja 14 õige rakendamine, samuti rikkunud EÜ artiklist 10 tulenevaid kohustusi ning kutsus liikmesriiki võtma arvamuse järgimiseks vajalikke meetmeid kahe kuu jooksul arvamuse kättesaamisest.

20 Komisjon täpsustas põhjendatud arvamuses, et kõnealused kaebused ei olnud ainsad direktiivi rikkumise juhud ja et ta jätab endale õiguse viidata muudele juhtudele, et näidata direktiivi rakendamisel liikmesriigi kohustuste üldist laadi rikkumisi, mida ta Iirimaa ametiasutustele ette heitis.

21 Kuna komisjoni hinnangul ei täitnud Iirimaa 14. juuli 1999. aasta ja 26. juuli 2001. aasta põhjendatud arvamuste nõudeid, esitas komisjon käesoleva hagi.

Hagi

Direktiivi rikkumine

Hagi ese; kuupäev, mille suhtes tuleb liikmesriigi kohustuste väidetavaid rikkumisi hinnata, ning mõnede komisjoni esitatud kaebuste vastuvõetavus

22 Sissejuhatavalt juhib komisjon tähelepanu sellele, Iirimaa jäätmehoolduse õiguslik raamistik paranes tunduvalt pärast liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse

algatamist Iirimaa vastu ja sellele järgnenud Waste Management Act'i 1996 (1996. aasta jäätmehooldusseadus, edaspidi „1996. aasta seadus") ning selle rakendusaktide vastuvõtmist, millise seadusega kehtestati eelkõige kohalike omavalitsuste haldusalas olevate jäätmetega (edaspidi „olmejäätmed") tehtavate toimingute suhtes loakord, mille kohaselt loa andjaks on Environmental Protection Agency (keskkonnakaitseamet; edaspidi „EPA"). Arvestamata direktiivi artikli 12 ülevõtmata jätmist, on seega käesoleva menetluse eemärgiks põhimõtteliselt tuvastada, et kuna Iirimaa ametiasutused ei ole taganud direktiivi sätete tegelikku rakendamist, ei täida nad saavutatava eesmärgi osas oma kohustusi.

23 Lisaks täpsustab komisjon, et hagi eesmärk on liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamine mitte ainult seoses käesoleva otsuse punktides 11, 14 ja 16 mainitud kaheteistkümnes kaebuses viidatud konkreetsetes olukordades ilmnenud rikkumistega, vaid lisaks ja veelgi põhimõttelisemalt ka seoses nende rikkumiste üldise ja kestva iseloomuga, mida kaebustes käsitletud üksikjuhud illustreerivad ning mis iseloomustab direktiivi üldist rakendamist Iirimaal. Eesmärk on tagada, et kõnealuses liikmesriigis täies ulatuses tunnustatakse ja kohaldatakse direktiiviga jäätmete kohta kehtestatud kohustuste katkematut ahelat, nii et jäätmevaldajad toimetaksid jäätmed kindlaksmääratud käitlejatele, et käitlejate suhtes, kes neid jäätmeid koguvad või käitlevad, kohaldatakse loa- või registreerimisnõuet ja neid kontrollitakse ning et jäätmete hülgamine, kaadamine või kontrollimata kõrvaldamine oleks keelatud.

24 Komisjon sõnul on tal seetõttu, et hagi eesmärk on eelkõige näidata haldustava süstemaatilisi puudusi, võimalik esitada uusi tõendeid, et näidata selliste haldustavade olemasolu ja kestvust. Ka see, et komisjoni poolt osutatud teatud juhtudel on enne põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppu luba antud ja teatud toiminguid tehtud, ei oma otsustavat tähtsust sellise haldustava tõttu liikmesriigi kohustuste täitmata jätmise tuvastamisel.

25 Iirimaa valitsus on omalt poolt seisukohal, et hagi ese peab piirduma nende kaheteistkümne kaebusega, millele komisjon põhjendatud arvamuses viitab. Ühelt poolt ei saa hagi alusena tugineda asjaoludele või kaebustele, millest Iirimaale kohtueelse menetluse käigus ei teatatud, ja teiselt poolt ei ole komisjonil õigust teha konkreetsete kaebuste uurimise põhjal üldist laadi järeldusi, oletades, et selles liikmesriigis esinevad väidetavalt süstemaatilised puudused.

26 Lisaks tuleb seda, kas liikmesriigi kohustusi on tegelikult rikutud, hinnata olukorra põhjal, mis esines 26. juuli 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud kahekuulise tähtaja lõppedes.

27 Nende erinevate asjaolude suhtes tuleb esiteks märkida, et käesoleva hagi esemega seoses, ilma et see mõjutaks komisjoni kohustust täita igal üksikul juhul temal lasuvat tõendamiskohustust, ei takista põhimõtteliselt miski komisjoni taotlemast, et samal ajal tuvastataks nii direktiivi sätetest tulenevate kohustuste rikkumine liikmesriigi ametiasutuste suhtumise tõttu täpselt määratletud konkreetsetel juhtudel kui ka kõnealuste sätete rikkumine seetõttu, et mainitud ametiasutustel on üldiselt tavaks tegutseda nendega vastuolus, mille näiteks antud juhul on eelmainitud konkreetsed juhtumid.

28 Euroopa Kohus on möönnud, et haldustava võib olla liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esemeks, kui selline tegutsemisviis on teatud määral juurdunud ja üldine (vt eelkõige 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-387/99: komisjon *v.* Saksamaa, EKL 2004, lk I-3751, punkt 42 ja viidatud kohtupraktika).

29 Teiseks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et seda, kas liikmesriigi kohustusi on rikutud või mitte, tuleb hinnata lähtudes olukorrast liikmesriigis põhjendatud arvamuses esitatud tähtaja lõppedes (vt eelkõige 12. juuni 2003. aasta otsus kohtuasjas C-446/01: komisjon *v.* Hispaania, EKL 2003, lk I-6053, punkt 15).

30 Kuigi käesoleval juhul on Iirimaale ette heidetud 14. juuli 1999. aasta ja 26. juuli 2001. aasta põhjendatud arvamuste järgimata jätmist neis ette nähtud tähtaja jooksul, on komisjon Euroopa Kohtu kirjalikule küsimusele antud vastuses märkinud, et teise põhjendatud arvamuse eesmärk oli konsolideerida ja rühmitada poolte vahel varem kõne all olnud tõendid ja argumendid ning seega asendas teine põhjendatud arvamus esimese.

31 Sellises olukorras tuleb komisjoni poolt esitatud väidetavaid liikmesriigi kohustuste rikkumisi hinnata seoses olukorraga liikmesriigis 26. juuli 2001. aasta põhjendatud arvamuses (edaspidi „2001. aasta põhjendatud arvamus") ette nähtud kahekuulise tähtaja lõppedes.

32 Eelnevast tuleneb, et Euroopa Kohus ei saa konkreetse olukorraga seoses tuvastada, et Iirimaa on rikkunud direktiivist tulenevaid kohustusi, kui on kindlaks tehtud, et komisjoni poolt esiletoodud puudused on kõnealuse tähtaja lõpuks kõrvaldatud. Vastupidi, nagu komisjon õigustatult väidab, kuivõrd hagi eesmärk on samuti see, et Euroopa Kohus tuvastaks, et riigi pädevate ametiasutuste tasandil on üldiselt rikutud liikmesriigi kohustusi, siis ei tähenda asjaolu, et teatud konkreetse juhu puhul esiletoodud puudused on kõrvaldatud, et mainitud ametiasutuste üldine ja kestev suhtumine, mis ilmneb nende konkreetsete puuduste kaudu, on lõppenud.

33 Kolmandaks tuleb meenutada, et liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse raames on kohtueelse menetluse eesmärk anda asjaomasele liikmesriigile ühelt poolt võimalus täita ühenduse õigusest tulenevad kohustused ja teiselt poolt võimalus kaitsta end komisjoni esitatud väidete vastu (vt eelkõige 24. juuni 2004. aasta otsus kohtuasjas C-350/02: komisjon *v.* Madalmaad, EKL 2004, lk I-6213, punkt 18, ja viidatud kohtupraktika).

34 Selle menetluse nõuetekohasus on oluline tagatis, mille EÜ asutamisleping on ette näinud mitte üksnes asjaomase liikmesriigi õiguste kaitsmiseks, vaid ka selleks, et hilisema kohtumenetluse esemeks olev vaidlus oleks selgelt piiritletud (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus komisjon *v.* Madalmaad, punkt 19, ja viidatud kohtupraktika).

35 EÜ artikli 226 alusel esitatud hagi ese määratletakse seega samas sättes ette nähtud kohtueelse menetluse tulemusel. Komisjoni põhjendatud arvamusel ja hagil peavad olema samad põhjendused ja õiguslikud alused, seega ei saa Euroopa Kohus kontrollida kaebust, mida ei olnud sõnastatud põhjendatud arvamuses, kus tuleb sidusalt ja üksikasjalikult esitada põhjused, mille tõttu komisjonil on tekkinud veendumus, et asjaomane liikmesriik on rikkunud asutamislepingust tulenevat kohustust (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus komisjon *v.* Madalmaad, punkt 20 ja viidatud kohtupraktika).

36 Sellest tuleneb, et komisjon ei saa taotleda, et tuvastataks Iirimaa poolt direktiivis ette nähtud kohustuste konkreetne rikkumine teatud faktilise juhtumi osas, millele ei ole viidatud kohtueelses menetluses. Seega peab konkreetsele kaebusele olema viidatud kohtueelse menetluse faasis, et asjaomasel liikmesriigil oleks võimalik selliselt osutatud konkreetne olukord kõrvaldada või kasutada tõhusalt asjakohaseid õiguskaitsevahendeid; just selle kaitse tagajärjel võib komisjon kõnealuse väite tagasi võtta ja/või piirata Euroopa Kohtule hiljem esitatava hagi eset.

37 Teisest küljest, kuna hagi eesmärk on osutada direktiivi sätete üldisele rikkumisele, tulenevalt eelkõige Iirimaa ametiasutuste süstemaatilisest ja juurdunud sallivast suhtumisest kõnealuse direktiiviga vastuolus olevatesse olukordadesse, siis ei saa põhimõtteliselt välistada täiendavate tõendite esitamist, millega Euroopa Kohtu menetluse käigus soovitakse näidata, et väidetav rikkumine on üldine ja juurdunud.

38 Tuleb meenutada, et komisjon võib hagis esitatud esialgseid väiteid täpsustada tingimusel, et sellega ei muudeta hagi eset. Kui komisjon esitab uusi tõendeid eesmärgiga selgitada põhjendatud arvamuses esitatud väiteid, mis tuginevad direktiivi sätete üldist laadi rikkumisele, ei muuda ta hagi eset (vt analoogia põhjal 12. oktoobri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-328/02: komisjon *v.* Kreeka, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punktid 32 ja 36).

39 Vastupidi Iirimaa valitsuse väitele võib komisjon selleks, et selgitada osundatud liikmesriigi kohustuste üldist laadi rikkumist, hagi toetuseks põhjendatult viidata asjaoludele, mis on seotud Wicklow krahvkonnas toimuva mõnikord ohtlike jäätmete ulatusliku ebaseadusliku mahapanekuga, millest komisjon sai teada pärast põhjendatud arvamuse esitamist, kuigi neid kohtueelse menetluse käigus ei mainitud.

Tõendamiskohustus

40 Kostja vastuses esitas Iirimaa valitsus seoses tõendamiskohustusega mitmeid vastuväiteid. Eelkõige seadis ta kahtluse alla saadud kaheteistkümne kaebuse uurimise põhjal komisjoni poolt esitatud mitmete asjaolude paikapidavuse. Iirimaa valitsus väitis samuti, et komisjon ei saa nende konkreetsete kaebuste uurimise põhjal teha üldist laadi järeldusi, oletades, et Iirimaa on väidetavalt oma kohustusi süstemaatiliselt rikkunud.

41 Sellega seoses tuleb meenutada, et EÜ artiklil 226 põhineva liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse kohaselt on komisjonil kohustus tõendada, et väidetav rikkumine on aset leidnud. Just komisjon peab Euroopa Kohtule esitama vajalikud tõendid, et Euroopa Kohus saaks kontrollida, kas liikmesriigi kohustusi on rikutud,

ilma et komisjon võiks tugineda mis tahes oletusele (vt eelkõige 25. mai 1982. aasta otsus kohtuasjas 96/81: komisjon *v.* Madalmaad, EKL 1982, lk 1791, punkt 6, ja 12. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-408/97: komisjon *v.* Madalmaad, EKL 2000, lk I-6417, punkt 15).

42 Siiski on liikmesriigid EÜ artikli 10 alusel kohustatud kaasa aitama komisjoni ülesannete täitmisele, mis EÜ artikli 211 kohaselt hõlmab eelkõige kohustust tagada, et asutamislepingu sätteid ja institutsioonide poolt selle alusel võetud meetmeid rakendatakse (vt. eespool viidatud 25. mai 1982. aasta kohtuotsus komisjon *v.* Madalmaad, punkt 7, ja 12. septembri 2000. aasta kohtuotsus komisjon *v.* Madalmaad, punkt 16).

43 Sellise lähenemise puhul tuleb juhul, kui tegemist on selle kontrollimisega, kas siseriiklikke sätteid, mille eesmärk on tagada direktiivi tõhus rakendamine, on õigesti kohaldatud, arvesse võtta, et komisjon, kellel endal puudub, nagu kohtujurist on ettepaneku punktis 53 märkinud, selles valdkonnas uurimispädevus, on suuresti sõltuv teabest, mille võimalikud kaebuste esitajad ja asjaomane liikmesriik talle esitavad (vt analoogia põhjal eespool viidatud 12. septembri 2000. aasta kohtuotsus komisjon *v.* Madalmaad, punkt 17).

44 Sellest tuleneb eelkõige, et kui komisjon on esitanud piisavalt tõendeid asjaolude kohta, mis esinevad kostja liikmesriigi territooriumil, peab liikmesriik sisuliselt ja üksikasjalikult vaidlustama selliselt esitatud asjaolud ja nende tagajärjed (vt selle kohta 9. novembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-365/97: komisjon *v.* Itaalia, tuntud kui „San Rocco" kohtuotsus, EKL 1999, lk I-7773, punktid 84 ja 86).

45 Sellises olukorras on just siseriiklike ametiasutuste ülesandeks lojaalse koostöö vaimus teha vajalik kohapealne kontroll, järgides käesoleva otsuse punktis 42 viidatud liikmesriigi kohustust aidata kaasa komisjoni üldise ülesande täitmisele (vt eespool viidatud San Rocco kohtuotsus, punkt 85).

46 Kui komisjon tugineb üksikasjalikele kaebustele, mis viitavad direktiivi sätete korduvatele rikkumistele, siis peab asjaomane liikmesriik neis kaebustes väidetud asjaolud konkreetselt vaidlustama (vt analoogia põhjal 22. septembri 1988. aasta otsus kohtuasjas 272/86: komisjon *v.* Kreeka, EKL 1988, lk 4875, punkt 19).

47 Kui komisjon on esitanud piisavalt tõendeid selle kohta, et liikmesriigi ametiasutustel on välja kujunenud korduva ja kestva iseloomuga toimimistava, mis on vastuolus direktiivi sätetega, peab liikmesriik sisuliselt ja üksikasjalikult vaidlustama selliselt esitatud asjaolud ja nende tagajärjed (vt analoogia põhjal eespool viidatud 22. septembri 1988. aasta kohtuotsus komisjon *v.* Kreeka, punkt 21, ja eespool viidatud San Rocco kohtuotsus, punktid 84 ja 86).

Komisjoni poolt uuritud kaebuste asjaolud

48 Nagu nähtub käesoleva otsuse punktidest 11–21, põhineb komisjoni hagi eelkõige Iirimaa ametiasutuste väidetaval suhtumisel mitmetes konkreetsetes olukordades, mida uuriti eraisikute poolt esitatud kaheteistkümne kaebuse põhjal. Kuna Iirimaa on vaidlustanud faktilised asjaolud, millele komisjon soovib tugineda, tuleb uurida, kas need on õiguslikult piisavalt tõendatud.

— Jäätmete mahapanemine Limerickis (kaebus 1997/4705)

49 Komisjon väidab, et 1997. aastal sallis jäätmealaste õigusnormide kohaldamise eest vastutav kohaliku võimu esindaja Limerick Corporation ehitus- ja lammutusjäätmete mahapanemist Limerickis asuval märgalal. Komisjon märgib muu hulgas, et

EPA on 23. jaanuari 1998. aasta kirjas kinnitanud, et see mahapanemine kujutab endast taaskasutamistoimingut, millele ei kohaldata loanõuet. Lisaks ei viidud kõnealuseid jäätmeid täielikult ära ja samal ajal jätkus mahapanemine sellel alal ja teistel lähedal asuvatel märgaladel.

50 Selles osas tugineb komisjon kaebusele 1997/4705. Lisaks EPA viidatud kirjale esitab komisjon kaebuse esitajalt saadud fotonegatiivid, millelt on näha sootaimestiku keskel olevad prahikuhilad, ajakirjanduses ilmunud artiklid, mis tõendavad et loata jäätmete mahapanemine Limericki märgalal oli avalikult teada, ja kaebuse esitajatelt saadud fotod aastast 2002, mis tõendavad, et eelmainitud märgaladel oli lammutus- ja ehitusjäätmeid.

51 Iirimaa valitus väidab vastu, et Limerick Corporationi andmetel on kaebuses 1997/4705 mainitud märgalale 1997. aasta oktoobris eksituse tõttu maha pandud kõigest kolm veoautokoormat ja et jäätmed viidi ära juba mõni tund pärast nende mahapanemist. Etteheidetavad asjaolud ei ole tõendatud eriti 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppemise seisuga. Mis puutub selles kaebuses viidatud alal viimasel ajal toimunud mahapaneku juhtudesse, väidab Iirimaa valitsus, et nende jäätmete hulk olevat vähene, ja kinnitab, et jäätmed viiakse kiiresti ära. Muud komisjoni poolt väidetud mahapaneku juhud ei kuulu käesoleva menetluse raamesse ja on tehtud pinnase täitmise ja ümberkujundamise eesmärgil. Mis puutub lisaks spordiinfrastruktuuride rajamiseks mõeldud pinnase täitmise kavasse, siis oli EPA seisukoht kooskõlas Iirimaa õigusega, mille kohaselt ei olnud kuni 20. maini 1998 jäätmete taaskasutamiseks luba vaja.

52 Käesolevas asjas on Euroopa Kohus seisukohal, et arvestades kaebuse 1997/4705 üksikasjalikku iseloomu ja komisjoni poolt esitatud tõendeid, ei saa Iirimaa valitsus, nagu ilmneb käesoleva otsuse punktidest 42–47, varjuda Limerick Corporationi

muul moel kinnitamata väidete taha ega piirduda väitega, et etteheidetud asjaolud on tõendamata ja et jäätmete mahapanemine, milles teda süüdistatakse, on läbi viidud taaskasutamist ja infrastruktuuride rajamist hõlmava kontrollitud projekti raames, kui ta komisjoni esitatud andmeid sisuliselt ja üksikasjalikult ei vaidlusta või oma väited konkreetsete tõenditega ei kinnita.

53 Vastupidi sellele, mida väidab Iirimaa valitsus, omavad komisjoni poolt esitatud asjaolud kogumis lisaks tähtsust nende komisjoni esitatud väidete toetamiseks, mis põhinevad kohalike võimude kestvalt sallival suhtumisel jäätmete loata mahapanemisse Limerickis asuvatele märgaladele.

54 Arvestades eeltoodut, tõdeb Euroopa Kohus, et käesoleva otsuse punktis 50 mainitud andmetega on õiguslikult piisavalt tõendatud, et aastal 1997 sallis pädev kohalik ametiasutus ehitus- ja lammutusjäätmete loata mahapanemist Limerickis asuval märgalal; et selline mahapanemine jätkus kõnealusel alal eelkõige käesoleva menetluse ajal; ja et kahel väga lähedal asuval märgalal leidsid aset ka muud mahapaneku juhud. Samuti on tõendatud, et EPA on 23. jaanuaril 1998 Limerick Corporationile saadetud kirjas kinnitanud, et sel ajal kehtinud Iirimaa õiguse kohaselt ei ole sellise mahapaneku puhul luba vaja, kui see toimub taaskasutamise eesmärgil.

55 Seda, et kõnealused märgalad pakkusid ökoloogilist erihuvi, ei ole Iirimaa valitsus vaidlustanud ja see ilmneb piisavalt toimiku materjalidest, eelkõige asjaolu, et neist üks on kavandatud nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, lk 7; ELT eriväljaanne 15/02, lk 102) alusel erikaitsealaks. Lisaks nähtub komisjoni esitatud fotodelt ja ajakirjanduses ilmunud artiklitest, samuti Department of Arts, Heritage, Gaeltacht and the Islands 8. detsembri 1997. aasta kirjast, et asjaomased märgalad on tugevalt kahjustatud.

— Jäätmete ilma loata paigutamine maapealsetesse basseinidesse ja laotamine Corki krahvkonnas Fermoys asuvas Ballardis (kaebus 1997/4792)

56 Komisjon väidab, et Corki krahvkonna nõukogu, kes on jäätmehoolduse valdkonnas pädev ametiasutus, on 1990. aastast alates sallinud, et eraõiguslik ettevõtja on Ballardis asuvates basseinides ilma loata ladustanud suures ulatuses orgaanilisi jäätmeid ja neid jäätmeid laotamise teel kõrvaldanud, ilma et see ametiasutus oleks taganud nende toimingute lõpetamise või nende eest karistuse määramise. Lisaks on asjaomased infrastruktuurid rajatud ilma vajaliku detailplaneeringuta, mis kinnitati 1998. aastal ja mis hõlbustas kõnealuste toimingute jätkamist.

57 Kostja vastuses võtab Iirimaa valitsus omaks, et kõnealuse ettevõtja poolt läbiviidud ladustamise ja laotamise toimingud eeldavad loa omamist. Sellest hoolimata on Corki krahvkonna seisukoht Iirimaa valitsuse arvates asjakohane. Corki krahvkonna nõukogu tõdes 1992. aasta aprillis, et toimingud, mille kohta etteheiteid tehti, on lõpetatud. Kui neid toiminguid taasalustati, võttis kõnealune ametiasutus 1996. aastal meetmeid, et lõpeks igasugune uus ladestamine kõnealustes basseinides. Olles siiski 2001. aasta augustis läbiviidud kontrolli käigus tõdenud, et kõnealustesse basseinidesse paigutamist on taasalustatud, algatas Corki krahvkonna nõukogu kohtumenetluse, mille ta 2002. aasta märtsisvõitis ja mille tulemusel mõisteti vastaspoolelt välja 1800 euro suurune trahv. Sellest alates on igasugune ebaseaduslik ladestamine lõppenud ja veel paigal olnud jäätmed on ära viidud.

58 Oma vastuses jäi komisjon seisukohale, et asjaomased toimingud ei ole sugugi lõppenud. Ta esitas selle kohta mitmesuguseid, sealhulgas mitmeid talle Corki krahvkonna nõukogu poolt saadetud kirju, millest nähtub, et jäätmeid ladestati Ballardis vähemalt 2002. aasta juunini. Lisaks sellele oli ainus karistus, mis vastutavale ettevõtjale mõisteti, määratud krahvkonna nõukogule teabe edastamata jätmise eest.

59 Vaidlustamata seda viimast komisjoni väidet, osutab Iirimaa valitsus oma repliigis, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 10. jaanuaril 2003, sellele, et Corki krahvkonna nõukogu uurib võimalusi algatada menetlus asjaomase ettevõtja vastutusele võtmiseks. Lisaks viiakse asjaomases paigas veel olevad jäätmed viivitamata ära.

60 Eeltoodut silmas pidades on Euroopa Kohus seisukohal, et on õiguslikult piisavalt tõendatud, et 1990. aastast kuni vähemalt 2002. aasta juunini on eraõiguslikust isikust ettevõtja initsiatiivil Ballardis, Corki krahvkonnas jätkunud olulised jäätmete basseinidesse paigutamise ja/või ladestamise toimingud, ilma et pädevad ametiasutused oleksid võtnud vajalikke meetmeid nende toimingute lõpetamiseks ja ilma et nende toimingute eest oleks mõistetud karistusi. Lisaks on vaieldamatu, et nendeks toiminguteks vajalikku infrastruktuuri hoiti käigus, kuigi sellel puudus vajalik kehtiv detailplaneering, ja et pädevad asutused kinnitasid 1998. aastal selle infrastruktuuri säilitamist lubava planeeringu.

— Ilma loata toimunud jäätmete ladustamise toimingud Wexfordi krahvkonnas Whiterock Hillis asuvas Pembrokestownis (kaebus 1997/4847)

61 Komisjon väidab, et eraõiguslikust isikust käitaja tegi aastatel 1995–2001 Pembrokestownis asuval alal jäätmete ladustamise toiminguid, vaatamata kolmele District Courti otsusele aastatest 1996 ja 1997, millega talle mõisteti kõigepealt 100 Iirimaa naela suurune trahv ja pärast seda kaks korda 400 Iiri naela suurune trahv, mis näitab eelkõige mõistetud karistuste piisamatust. Lisaks põhjustasid need toimingud naabruskonna elanikele olulisi häiringuid, millest Wexfordi krahvkonna nõukogu oli teadlik, nagu nähtub eelkõige tema 23. veebruari 1996. aasta otsusest, mille komisjon Euroopa Kohtule esitas, millega jäeti rahuldamata selle ala kohta esitatud detailplaneeringu kinnitamise taotlus.

62 Iirimaa valitsuse sõnul olid need trahvid vastavuses etteheidetavate asjaolude asetleidmise ajal kehtinud õigusaktiga European Communities (Waste) Regulations (1979), mis nägi ette, et lihtmenetluses võib mõista trahvi suurusega kõige enam 600 Iiri naela ja/või vangistuse kuni kuus kuud. Mainitud toimingute ebaregulaarsuse tõttu ei pidanud Wexfordi krahvkonna nõukogu vajalikuks taotleda asjaomase isiku suhtes keelumääruse tegemist nende toimingute ärahoidmiseks. 24. jaanuaril 2001 anti lõpuks mainitud toiminguteks luba, mille Iirimaa valitsus Euroopa Kohtule esitas.

63 Käesoleval juhul märgib Euroopa Kohus, et toimiku materjalidest nähtub õiguslikult piisavalt, et Pembrokestownis asuval eramaal tehti aastast 1995 kuni 2001. aasta jaanuarini täiesti ilma loata jäätmete ladustamise toimingud elanikele häiringuid põhjustavatel tingimustel, ilma et pädevad asutused oleksid võtnud vajalikke meetmeid nende toimingute lõpetamiseks ja ilma et nende eest oleks mõistetud hoiatava mõju avaldamiseks piisavalt tõhusaid karistusi. Samuti on tõendatud, et 1996. aasta seadusega ette nähtud loa andis EPA käitajale 24. jaanuaril 2001.

— Munitsipaalprügila ilma loata käitamine Carlow krahvkonnas Powerstownis (kaebus 1999/4351)

64 Oma hagis väidab komisjon, et Carlow krahvkonnas Powerstownis asuv munitsipaalprügila tegutses ilma loata alates 1975. aastast ja kui 27. veebruaril 1998 esitati 1996. aasta seaduse alusel loataotlus, ei olnud veel 23. veebruariks 2000 mingit otsust tehtud, samas kui rajatise tegevus on pärast selle taotluse esitamist jätkunud.

65 Neid väiteid vaidlustamata, esitas Iirimaa valitsus EPA poolt 24. märtsil 2000 selle prügila kohta tehtud loa andmise otsuse.

— Jäätmeladustus- ja -käitlusrajatise ilma loata käitamine Corki krahvkonnas Fermoy's asuvas Cullinagh'is (kaebus 1999/4478)

66 Komisjon väidab, et Corki krahvkonna nõukogu on sallinud, et alates 1991. aastast käitab erakäitaja ilma loata jäätmeladustamis- ja -käitlusrajatist Cullinagh'is põhjaveeläbemel asuvas paigas, ilma et see ametiasutus oleks taganud nende toimingute lõpetamise või karistuse määramise, vaatamata sellele, et asjaomase ettevõtja poolt aastatel 1991–1994 esitatud detailplaneeringu kinnitamise taotlused jäeti üksteise järel rahuldamata.

67 Iirimaa valitsus kinnitab, et 2002. aasta aprillis võeti vastu otsus lubada sellel rajatisel jätkata taaskasutamistoiminguid aastas 6500 tonni jäätmete piires. Seda otsust ei ole Euroopa Kohtule siiski esitatud. Iirimaa valitsuse sõnul ei ole tõendatud rajatise poolt põhjavee saastamine ja loa andmise otsus nõuab, et rakendataks põhjavee seire ja kvaliteedi hindamise korda. Mis puutub Corki krahvkonna nõukogu kinnitatud detailplaneeringutesse, siis on need kaebusi lahendava ametiasutuse poolt tühistatud.

68 Neil asjaoludel leiab Euroopa Kohus, et on õiguslikult piisavalt tõendatud, et vähemalt ajavahemikul 1991. aastast kuni 2002. aasta aprillini käitati ilma loata jäätmeladustamis- ja -käitlusrajatist piirkonnas, kus ei ole võimalik välistada põhjavee saastamise ohtu, ilma et pädevad ametiasutused oleksid võtnud vajalikke meetmeid selle käitamise lõpetamiseks ja ilma et selle eest oleks mõistetud karistusi.

Nagu nähtub käesoleva otsuse eelmisest punktist, on Iirimaa valitsus muu hulgas möönnud, et need ametiasutused on kõnealuste rajatiste detailplaneeringu kinnitanud ajal, mil rajatistel puudus direktiiviga ette nähtud luba.

— Jäätmete mahapanemine ja jäätmekäitlusrajatises ilma loata jäätmete käitamine Dublinis, Poolbegi poolsaarel (kaebus 1999/4801)

69 Komisjon väidab esiteks, et Dublini linna pädevad ametiasuasutused on 1997. aastast alates sallinud ehitus- ja lammutusjäätmete mahapanemist Poolbegi poolsaarel asuvas haljasvööndis, ilma et need ametiasutused oleks taganud mahapanemise lõpetamise või selle eest karistuse määramise, veel vähem taganud asjaomaste jäätmete äraviimise. Teiseks on nimetatud ametiasutused sallinud sellel poolsaarel kahe metallijäätmete käitlusrajatise ilma loata käitamist, ilma et nad oleks taganud käitamise lõpetamise või selle eest karistuse määramise, minnes isegi nii kaugele, et võimaldasid asjaomasel rajatistel saada toetust ühenduse rahalistest vahenditest.

70 Seoses kahe eespool mainitud rajatisega märgib Iirimaa valitsus 12. detsembri 2000. aasta ja 26. juuni 2001. aasta kirjadega komisjoni teabenõuetele vastates, et 23. septembri 1998. aasta loataotluse alusel tehti loa andmise otsus 3. augustil 2000 ja 15. oktoobri 1998. aasta loataotluse alusel tehti loa andmise otsus 1. märtsil 2001. Ühenduse vahenditest antud abiga seoses väidab Iirimaa valitsus kostja vastuses, et seda abi anti ekslikult.

71 Lisaks rõhutab Iirimaa valitsus, et minevikus leidis aset ainult üks loata kaadamise juhtum ja et asjaomane koht saneeriti enne 2001. aasta põhjendatud arvamuses esitatud tähtaja lõppu ning kõnealusesse kohta ei ole jäänud mingeid jälgi keskkonnakahjustustest. Kuna olukorra põhjustajaid ei olnud võimalik kindlaks teha, ei saanud neile karistusi määrata.

72 Repliigis väidab komisjon, et Poolbegi poolsaare eest vastutava Dublin Port Companyga ja jäätmehoolduse pädeva ametiasutuse Dublin Corporation'iga korrapärast sidet omanud kaebuse esitajatelt saadud üksikasjalikust teabest ja komisjoni esitatud fotodelt ilmneb, et jäätmete mahapanemine on jätkunud 2000. aasta alguseni ja et Iirimaa ametiasutused korrastasid kõnealuse koha tegelikult alles mainitud aasta lõpuks.

73 Vasturepliigis vaidleb Iirimaa komisjoni väidetele vastu ja ei pea viimase poolt esitatud fotosid tõenditena piisavateks.

74 Esiteks tõdeb Euroopa Kohus, et 12. detsembri 2000. aasta ja 26. juuni 2001. aasta kirjades on Iirimaa valitsus tunnistanud, et minevikus on kõnealuses kohas toimunud olulisi kiviprügi mahapanemisi ja märkis, et need jäätmed tasandati eesmärgiga saada materjali kanalisatsiooniseadmete koostetoimingute aluse jaoks. Teisalt on kaebuse esitajate kinnitused ja komisjoni esitatud fotod piisavalt täpsed ja üksikasjalikud selleks, et Iirimaa valitsus ei saaks väita, et etteheidetud asjaolud ei ole tõendatud, kui ta komisjoni esitatud andmeid sisuliselt ja üksikasjalikult ei vaidlusta või oma väited konkreetsete tõenditega ei kinnita, nagu on märgitud käesoleva otsuse punktides 42–47.

75 Eeltoodut arvestades leiab Euroopa Kohus, et on õiguslikult piisavalt tõendatud, et Dublini linna pädevad ametiasutused on alates 1997. aastast kuni 2000. aastani sallinud, et Poolbegi poolsaarel asuvas haljasvööndis on ilma loata maha pandud mitmesugust kiviprügi, ilma nad oleksid taganud mahapanemise lõpetamise või asjaomaste jäätmete äraviimise. Samuti on eelmainitud asutused sallinud sellel poolsaarel kahe jäätmekäitlusrajatise ilma loata käitamist vastavalt 3. augustini 2000

ja 1. märtsini 2001, millistel kuupäevadel need ametiasutused rahuldasid asjaomaste rajatiste kohta esitatud loanõuded, ilma et nad oleks taganud käitamise lõpetamise või käitajale selle eest karistuse määramise. Lisaks said kõnealused rajatised toetust ühenduse vahenditest.

— Munitsipaalprügilate ilma loata käitamine Waterfordi krahvkonnas Tramore'is ja Kilbarrys (kaebus 1999/5008)

76 Dokumentidest ja poolte vastustest ilmneb, et Tramore'is asuv prügila, mis tegutses 30-ndatest aastatest alates, külgneb linnukaitsealaga nõukogu 2. aprilli 1979. aasta direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT L 103, lk 1; ELT eriväljaanne 15/01, lk 98) tähenduses ja asub piirkonnas, mis on esitatud rahvuspärandi kaitse objektiks ning erikaitsealaks direktiivi 92/43 tähenduses. Samuti tuleneb eelmainitud dokumentidest, et selle prügila kohta alles 30. septembril 1998 esitatud loataotlus lahendati EPA 25. septembri 2001. aasta positiivse otsusega.

77 Mis puutub Kilbarry prügilasse, mis tegutses 70-ndate aastate algusest, siis see külgneb märgalaga, mis on esitatud loodusliku rahvuspärandi objektiks, ja ulatub endisele teadusliku väärtusega alale. Selle prügila kohta 30. septembril 1997. aastal esitatud loataotlus lahendati EPA 19. oktoobri 2001. aasta soodsa otsusega.

78 Peale selle on komisjoni sõnul nende kahe prügila ilma loata käitamine põhjustanud keskkonnale kahju ja olulisi häiringuid, mis seisnevad eelkõige külgnevatele märgaladele tungimises ja selle tagajärjel nende alade pindala vähenemises.

79 Iirimaa valitsus väidab 30. novembri 2000. aasta kirjaga komisjoni teabenõudele saadetud vastuses, et Kilbarry prügilaga külgneva märgala pindala vähenemisse sekkuti kümme aastat tagasi. Mis puudutab väidetavaid keskkonnale põhjustatud häiringuid, eitab Iirimaa valitsus, et Tramore'i prügila oleks külgnevale erikaitsealale avaldanud mistahes negatiivset mõju, kuid möönab seevastu, et EPA on väljendanud muret seoses Kilbarry prügilaga.

80 Oma vastuses täpsustab Iirimaa valitsus muu hulgas, et pärast seda, kui looduskaitse eest vastutav ametiasutus Duchas muutis Tramore'isse kavandatud erikaitseala piire, ei laiene prügila enam sellele alale. Lisaks väidab Iirimaa valitsus, et kõik kahjulikud mõjud keskkonnale ja eelkõige mitmesugustele kõnealuste prügilatega külgnevatele ökoloogiliselt tundlikele aladele on nüüdseks kohaselt lahendatud 2001. aasta 25. septembri ja 19. oktoobri loa andmise otsustega.

81 Seoses sellega sedastab Euroopa Kohus, et Iirimaa valitsus möönab Kilbarry prügila laienemist naabruses olevale märgalale ja selle tagajärjel nimetatud ala pindala vähenemist.

82 Mis puutub Tramore'i prügilasse, siis tuleneb Iirimaa looduskaitse eest vastutava ametiasutuse 29. mai 2000. aasta kirjast, et see asutus heidab Waterfordi krahvkonna nõukogule ette kõnealuse prügila laienemist kavandatud erikaitsealale ja sellega põhjustatud kahju. Nimetatud ametiasutuse poolt 20. juulil 2000 vastu võetud kaitsekava projekt, mille on Euroopa Kohtule samuti esitanud komisjon, kinnitab, et sellele alale laienemine on jätkunud 1993. aastast saadik ja see on põhjustanud kavandatud erikaitseala seisukorra tõsist halvenemist ja kahju kõnealuse prügilaga külgnevatele aladele. Komisjoni poolt esitatud fotod, mis pärinevad 2001. aasta maist, toovad samuti ilmsiks kõnealust prügilat ümbritseval alal olevad ja ümbritsevasse loodusesse levinud jäätmed.

83 Lõpuks, nende kahe prügilaga seotud loamenetluse raames koostatud kontrolliaruanded ja neile prügilatele loa andmise otsuste teatavad üksikasjad ning loaga neile prügilatele kehtestatud eritingimused annavad tunnistust sellest, et kõnealuste prügilate tegevus on põhjustanud keskkonnale ja eelkõige veekogudele olulist kahju. Mainitud otsustega kehtestatud mitmesuguste tingimuste kohane täitmine eeldab muu hulgas rakendusmeetmete võtmist ja tööde teostamist, kuna pelgalt loa andmine ei taga nende kahe prügila käitamisest tuleneva keskkonna kahjustamise kohest lõpetamist. Lisaks kinnitab seda järeldust eelkõige Waterfordi krahvkonna nõukogu poolt 2002. aasta oktoobris Tramore'i prügilale loa andmise otsuse nõuete kohaselt koostatud iga-aastane keskkonnaseire aruanne.

84 Eeltoodut arvestades on Euroopa Kohus seisukohal, et Tramore'i ja Kilbarry munitsipaalprügilate, mis asutati vastavalt 30-ndatel ja 70-ndatel aastatel, ilma loata tegutsemine vastavalt kuni 25. septembrini ja 19. oktoobrini 2001, millistel kuupäevadel rahuldas EPA loataotlused, mis olid esitatud vastavalt 30. septembril 1998 ja 30. septembril 1997, on õiguslikult piisavalt tõendatud. Samuti on õiguslikult piisavalt tõendatud, et kõnealused prügilad laienesid tundlikele ja ökoloogilist erihuvi pakkuvatele märgaladele, põhjustades eelkõige nende alade muutusi ja pindala vähenemist, ja et neist on lähtunud mitmesugused olulised keskkonnahäiringud, mida, nagu nähtub käesoleva otsuse punktist 83, ei ole neile prügilatele üksnes eelmainitud lubade andmisega täielikult lõpetatud.

— Jäätmekäitlusrajatiste ilma loata käitamine Laoisi krahvkonnas asuvates Lea Roadis ja Ballymorrises (kaebus 1999/5112)

85 Komisjon väidab, et pädevad kohalikud ametiasutused on sallinud, et eraõiguslikust isikust ettevõtja käitab alates 80-ndatest aastatest ilma loata jäätmekäitlusrajatisi Laoisi krahvkonnas Portarlingtoni lähedal Lea Roadis ja Ballymorrises olevates

kasutusest kõrvaldatud karjäärides, mis mõlemad asuvad Barrow' jõe valgalas, mida iseloomustab oluline põhjaveekiht, kuna need ametiasutused ei ole taganud tegevuse lõpetamist või selle eest karistuse määramist.

86 Kuigi 28. novembril 2000 komisjonile saadetud kirjas võttis Iirimaa valitsus omaks, et neis kahes kohas on tõepoolest ilma nõutava loata jäätmehooldustoiminguid tehtud, väitis Iirimaa valitsus siiski enda õigustuseks, et Laoisi krahvkonna nõukogu on talle 2001. aasta septembris kinnitanud, et Lea-Roadis oli selleks ajaks igasugune tegevus lõpetatud. Mis puutub Ballymorrises asuvat käitluskohta, siis väitis Iirimaa valitsus, et EPA oli 2002. aasta veebruaris avaldanud loataotluse rahuldamata jätmise otsuse eelnõu.

87 Oma repliigis vaidlustas komisjon väite, nagu oleksid Lea Roadis tehtavad jäätmehooldustoimingud lõppenud. Komisjon on Euroopa Kohtule selle kohta esitanud mitmesuguseid aruandeid, mis on koostatud nimetatud kohta tehtud kontrollkäikude järel, millest üks leidis aset 6. juunil 2002, ja millele on lisatud fotonegatiivid, mis tõendavad, et olulised jäätmehooldus- ja ladustamistoimingud selles kohas jätkusid vähemalt viimati mainitud kuupäevani. Komisjon on samuti esitanud mitmesuguseid kontrolliaruandeid ja fotonegatiive, mis tõendavad Ballymorrises tehtavate jäätmehooldustoimingute ulatust.

88 Kohtukantseleisse 10. jaanuaril 2003 saabunud vasturepliigis märgib Iirimaa valitsus, et Ballymorrise käitluskoha kohta esitatud loataotluse suhtes on kavas teha otsus 2003. aasta märtsis.

89 Eeltoodut arvestades on Euroopa Kohtu arvates õiguslikult piisavalt tõendatud, et Iirimaa pädevad ametiasutused on sallinud, et eraõiguslikust isikust ettevõtja käitab alates 80-ndatest aastatest ilma loata Laoisi krahvkonnas Portarlingtoni lähedal Lea Roadis ja Ballymorrises asuvates kasutusest kõrvaldatud karjäärides kaht olulist

jäätmekäitlusrajatist, mis mõlemad asuvad Barrow jõe valgalas, mida iseloomustab oluline põhjaveekiht, kuna need asutused ei ole taganud selle tegevuse lõpetamist või selle eest karistuse määramist. Käesoleval juhul on selline olukord kestnud Lea Roadis vähemalt 6. juunini 2002 ja Ballymorrises 10. jaanuarini 2003.

— Munitsipaalprügilate ilma loata käitamine Donegali krahvkonnas Drumnabodenis, Muckish'is ja Glenallas (kaebus 2000/4408)

90 Kumbki pooltest ei ole vaidlustanud, et pärast seda, kui Drumnabodeni munitsipaalprügila kohta esitati 1996. aasta seaduse alusel 30. septembril 1998 loataotlus, andis Donegali krahvkonna nõukogu 26. aprillil 1999 korralduse kõnealune prügila sulgeda. See oli kõnealusele ametiasutusele omakorda ajendiks teha otsus jätkata Muckish'i ja Glenalla prügilate tegevust, mis lõpetati veidi enne 1. märtsi 1999, mis oli lõpptähtaeg kõigi olemasolevate munitsipaalprügilate kohta loataotluste esitamiseks kõnealuse seaduse alusel. Seega taasalustati nimetatud kahes prügilas jäätmehooldustoiminguid, samas kui loataotlused nende prügilate kohta esitati alles 5. oktoobril 1999. Vaatamata sellele, et need taotlused esitati hilinenult, ei esitanud EPA vastuväiteid nende prügilate tegevuse jätkamisele.

— Jäätmete ilma loata mahapanemine ja ladestamine Louth'i krahvkonnas Greenore'is asuvas Carlingford Lough'is (kaebus 2000/4145)

91 Komisjoni sõnul on Iirimaa ametiasutused alates 1990. aastast sallinud ehitus- ja lammutusjäätmete ilma loata mahapanemist mereäärsel alal Louth'i krahvkonnas Greenore'is asuvas Carlingford Lough'is, ilma et oleksid taganud nende toimingute lõpetamise või selle eest karistuse määramise või jäätmete äraviimise.

92 Iirimaa valitsus märkis 9. aprillil 2001 komisjonile saadetud kirjas, et Department of the Marine and Natural Resources on kaalunud jäätmete küsimuse lahendamist arutusel oleva piirkonna arenguprojekti raames. Lisaks sellele esitas Department of the Environment and Local Government komisjonile koopia 23. oktoobri 2000. aasta aruandest, mille kohaselt Carlingford Lough'is ladestatud jäätmed on määratletud kui lammutusjääk.

93 Iirimaa valitsus märgib siiski enda õigustuseks, et ülalmainitud hinnang on ekslik. Pärast 2002. aasta jaanuaris Louth'i krahvkonna nõukogu nõudmisel toimunud kohapeal proovide võtmist oli ilmne, asjaomases kohas olev aines koosnes rahnudest ja kividest, mida oli karjäärist kaevandanud ja maaparanduse eesmärgil sinna ladestanud äriühing Greenore Port, nii et tegemist ei olnud jäätmete kõrvaldamisega. Lisaks on käesoleval ajal kavas kasutada seda ainest tammi rajamisel.

94 Siinkohal tõdeb Euroopa Kohus, et komisjoni esitatud tõenditest, mille hulgas on eelkõige kaebuse esitajate ja Department of the Marine and Natural Resources poolt saadetud kirjad, selle ministeeriumi ametnike poolt 1993. ja 1997. aastatel kohapeal läbiviidud kontrolli alusel koostatud kaks kontrolliaruannet ning mitmesugused 2002. aasta jaanuaris tehtud fotod, nähtub, et asjaomased jäätmed koosnevad siiski lammutusprahist ja eelkõige raudbetoonist ning vanarauast. Samuti nähtub nendest tõenditest õiguslikult piisavalt, et tegelikult on eraõiguslikust isikust ettevõtja alates 1990. aastast ilma loata maha pannud ja ladestanud lammutus- ja ehitusjäätmed mereäärsel alal Carlingford Lough'is, ja et Iirimaa pädevad ametiasutused on seda olukorda sallinud vähemalt 2002. aasta jaanuarini, ilma et nad oleksid taganud nende toimingute lõpetamise või nende eest karistuse määramise või jäätmete äraviimise.

— Jäätmete kogumine Wicklow krahvkonnas Brays eraõiguslikule isikule kuuluva ettevõtete poolt, millel puudus luba või mis olid registreerimata (kaebus 2000/4157)

95 Komisjon väidab, et 2000. aasta jaanuaris otsustas Bray kohalik omavalitsus lõpetada majapidamisjäätmete kogumise ja tegi elanikele ettepaneku pöörduda eraõiguslikest isikutest jäätmete kogujate poole, kelle nimekiri elanikele saadeti. Komisjoni sõnul olid eraõiguslikest isikutest jäätmete kogujad registreerimata või neil puudus luba direktiivi artikli 12 tähenduses, kuna see säte ei olnud Iirimaa siseriiklikku õigusesse üle võetud.

96 Iirimaa valitsus märkis 4. oktoobril 2000 komisjonile saadetud kirjas esiteks, et Bray kohalik omavalitsus peab registrit kõigi selle territooriumil tegutsevate jäätmete kogujate kohta. Teiseks teatas ta komisjonile, et tulevikus võetakse vastu õigusaktid, mille kohaselt kohaldatakse Iirimaal jäätmete kogumise suhtes loakorda.

— Jäätmete ilma loata ladestamine Waterfordi krahvkonnas Ballynattinis, Pickardstownis, Ballygunner Bogis ja Castletownis (kaebus 2000/4633)

97 Komisjon väidab hagis, et Waterfordi krahvkonna nõukogu on vähemalt 2001. aasta detsembrini sallinud, et mitmesuguseid, peamiselt lammutus- ja ehitusjäätmeid ladestatakse ilma loata kõnealuses krahvkonnas mitmel märgalal, mille hulgas on sellised kohad nagu Ballynattin, Pickardstown, Ballygunner Bog ja Castletown, ilma et ta oleks taganud nende toimingute lõpetamise või nende eest karistuse määramise või jäätmete äraviimise.

98 Iirimaa valitsus märgib 19. augustil 2002 kohtukantseleisse saabunud vastuväites, et 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõpuks oli igasugune jäätmete mahapanemine Pickardstownis, Castletownis ja Ballygunner Bogis lõppenud. Lisaks oli Waterfordi krahvkonna nõukogu võtnud meetmeid selleks, et kahes esimeses kohas ladestatud jäätmed viidaks ära. Mis puutub kolmandasse jäätmekäitluskohta, siis vahepeal oli sinna muru külvatud ja mainitud nõukogu sõnul ei võimalda jäätmete eemaldamine taastada asjaomase märgala esialgset seisukorda. Samuti väidab Iirimaa valitsus, et pärast mainitud nõukogu 2000. aasta juunis antud korraldust, millega nõuti jäätmete mahapanemise täielikku lõpetamist ja jäätmete äraviimist, algatati 2002. aasta jaanuaris Ballynattini käitluskohaga seoses menetlus süüdlaste vastutusele võtmiseks, mis jäi tagajärgedeta.

99 Oma repliigi toetuseks esitab komisjon 2002. aasta septembrist pärinevad fotonegatiivid, millelt on näha lammutusjäätmete olemasolu Ballynattinis, Pickardstownis ja Castletownis ning ehitusjärgus olev hoone neist kolmest esimesena mainitud kohas.

100 Kohtukantseleisse 10. jaanuaril 2003 saabunud vasturepliigis väidab Iirimaa valitsus, et jäätmete mahapanemine Ballynattinis, Pickardstownis, Ballygunner Bogis ja Castletownis toimus maa-alal, mille pindala oli vastavalt 0,1, 0,8, 0,4 ja 1 hektar, st vastavalt 0,15%, 27%, 6% ja 17% asjaomastest märgaladest. Ballynattini osas nõuti Circuit Courti määrusega nii jäätmete eemaldamist kui ka ehitamisel oleva hoone lammutamist ning samuti esitati sellele kohtule 2002. aasta detsembris taotlus maatüki omaniku vahistamiseks. Pärast seda, kui Waterfordi krahvkonna nõukogu oli hiljuti saanud teada uutest jäätmete mahapaneku juhtudest Castletownis, väljendas ta kavatsust nõuda kõigi selles kohas ja Pickardstownis ladestatud jäätmete eemaldamist.

101 Eeltoodut arvestades on Euroopa Kohtu arvates õiguslikult piisavalt tõendatud, et Waterfordi krahvkonnas asuvatel mitmetel märgaladel Ballynattinis, Pickardstownis, Ballygunner Bogis ja Castletownis on eraõiguslike ettevõtjate algatusel ladestatud

peamiselt ehitus- ja lammutusjäätmeid ja et 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppedes ei ole pädevad kohalikud ametiasutused taganud mahapanemise lõpetamist, selle eest karistuse määramist ega jäätmete eemaldamist, milline olukord on muide jätkunud ka pärast käesoleva hagi esitamist.

Direktiivi artiklite 9 ja 10 rikkumine

— Poolte argumendid

102 Komisjon märgib, et vastavalt direktiivi artiklitele 9 ja 10 peavad alates 1977. aastast kõik jäätmekäitlustoimingud toimuma loa alusel. Luba, mis on antud direktiivi artikli 4 kohaldamiseks ja milles täpsustatakse keskkonnakaitse eesmärgil kõnealuste toimingute tingimused, peab tingimata olema saadud eelnevalt.

103 Siiski on komisjoni sõnul Iirimaal tehtud arvukalt ilma loata olmejäätmete käitlustoiminguid, millest annavad tunnistust näiteks Powerstowni ning Tramore'i ja Kilbarry prügilate juhtumid, mida on käsitletud vastavalt kaebustes 1999/4351 ja 1999/5008.

104 Lisaks sellele on 1996. aasta seaduse alusel esitatud loataotluste käsitlusaeg olemasolevate rajatiste osas olnud ülemäära pikk, samal ajal kui nende rajatiste tegevus loamenetluse ajal süstemaatiliselt jätkus. Komisjonile 23. veebruaril 2000 saadetud Iirimaa valitsuse vastusest nähtub ka, et 137-st seda tüüpi loataotlusest oli

2. veebruariks 2000 lahendamata 102 taotlust. Kaebuses 2000/4408 käsitletud Muckish'i ja Glenalla prügilate puhul on EPA samuti sallinud käitamise jätkamist, ilma et mainitud seadusega ette nähtud tähtaja jooksul oleks esitatud loataotlus.

105 Komisjoni sõnul on Iirimaa oma kohustusi rikkunud ka seetõttu, et ta ei ole direktiivi artiklis 9 ette nähtud loamenetlust kohaldanud enne eelmainitud tähtaega suletud munitsipaalprügilate suhtes.

106 Eraettevõtjate poolt jäätmete käitlemise osas väidab komisjon, et Iirimaa eri taseme ametiasutused on samuti sallinud, et väga mitmes piirkonnas jätkuvad toimingud ilma loata, ilma et nad oleksid taganud nende lõpetamise ja nende eest karistuse määramise, nagu on ilmne eelkõige kaebuste 1997/4705, 1997/4792, 1999/4478, 1999/4801, 1999/5112, 2000/4145 ja 2000/4633 uurimise põhjal. Karistustel, mida on erandjuhtudel mõistetud, puudub igasuguse hoiatav mõju, mida tõendab eelkõige kaebuse 1997/4847 uurimine. Seega on hoolimatuid ettevõtjaid julgustatud lihtsast majanduslikust arvestusest lähtudes jätkama oma ebaseaduslikku tegevust, samal ajal kui nende konkurente, kes direktiivi nõudeid täidavad, selle eest karistatakse.

107 Olemasolevate ebaseaduslike rajatistega seotud loataotluste või detailplaneeringu kinnitamise taotluste korral on Iirimaa pädevad ametiasutused lisaks sallinud, et asjaomaseid toiminguid jätkatakse, kuna lõpuks antud luba hõlmab sarnastel juhtudel ka varasemaid rikkumisi, nagu tuleb ilmsiks eelkõige kaebuste 1997/4792, 1999/4478, 1999/4801, 1999/5112 ja 2000/4145 uurimise põhjal. Kaebuses 1997/4705 osutatud juhul möönis EPA koguni, et märgalal aset leidev täitmine on samaväärne taaskasutusega ja et neil asjaoludel ei ole siseriikliku õiguse alusel mingit luba vaja.

108 Iirimaa valitsus väidab seoses munitsipaalprügilatega enda õigustuseks, et 2001. aasta septembri lõpuks oli vaja luba anda veel ainult neljateistkümnele tegutsevale munitsipaalprügilale ja et olukord oli nõuetega täielikku vastavusse viidud 29. novembriks 2002, mil anti välja viimane luba. Taotluste käitlusaja pikkus on normaalne arvestades seda, et olemasolevate rajatiste kohta laekusid taotlused samal ajal, toimikud olid keerukad ja loamenetlus töömahukas. Glenalla ja Muckish'i prügilate juhtum on erandlik.

109 Iirimaa valitsuse sõnul ei nõua direktiivi artikkel 9, et enne seaduses loataotluse esitamiseks ette nähtud tähtaega suletud rajatis peab saama loa tagasiulatuvalt.

110 Erasektori poolt jäätmete käitlemise osas vaidlustab Iirimaa valitsus väite, nagu kalduksid Iirimaa ametiasutused üldiselt loata toimingutesse sallivalt suhtuma. Nõnda esitati 1998. aasta maist 2002. aasta augustini 651 olemasolevate või kavandatavate prügilate käitamisloa taotlust ja anti välja 384 luba.

111 Lisaks eelnevale näeb 1996. aasta seadus karistustena ette asjakohase rahatrahvi või vangistuse ja selle seaduse sätete rikkumine on tegelikult aluseks nende karistuste määramisele. Kostja vastuses, mis saabus kohtukantseleisse 19. augustil 2002, väidab Iirimaa valitsus, et andmetest, mida ta Euroopa Kohtule ei esita, kuid mille on talle edastanud 33 pädevat kohalikku ametiasutust 34-st, tuleneb, et alates 1996. aasta maist oli koostatud 930 protokolli, milles kohustati lõpetama ilma loata toimingute tegemine ja viima asjaomased jäätmed rajatisse, millel on luba, ning 76 protokolli, millega kohustati muudeks toiminguteks, samal ajal kui kõnealused ametiasutused on 1998. aastast alates edukalt lõpule viinud 111 rikkumismenetlust ja 84 menetlust on käesoleval ajal pooleli. Mis puutub EPA-sse, siis on see asutus 1996. aasta seaduse alusel algatanud 14 rikkumismenetlust.

112 Samuti on kohtud teinud mitmeid otsuseid trahvide määramise kohta. Selle väite toetuseks esitab Iirimaa valitsus High Courti 31. juuli 2002. aasta otsuse, millega kohustatakse kostjaid saneerima Wicklow krahvkonnas asuv ala, kuhu oli ebaseaduslikult kaadatud ohtlikke haiglajäätmeid. Iirimaa valitsus tugineb samuti Naas District Courti otsusele, millega kolmele isikule mõisteti jäätmete ebaseadusliku hoidmise eest karistuseks vangistus.

113 Seoses komisjonile esitatud kaebustes esiletoodud konkreetsete juhtumitega, niivõrd kui need asjaolud omavad käesolevas menetluses tähtsust, vaidlustab Iirimaa valitsus väite, nagu poleks Iirimaa ametiasutused nende juhtumitega aktiivselt tegelenud. Samuti ei keela direktiiv loamenetluse ajal jätkata taaskasutamistoiminguid, mis ei põhjusta keskkonnale mingit olulist kahju. Mis puutub EPA 20. märtsi 1998. aasta kirja, siis kajastab see üksnes Iirimaa õiguse olukorda sel ajahetkel, kuna jäätmete taaskasutamistoimingute jaoks ei olnud luba vaja enne, kui 19. mail 1998 jõustunud 1998. aasta Waste Management (Licensing) (Amendment) Regulations'i alusel.

— Euroopa Kohtu hinnang

114 Sissejuhatavalt tuleb märkida, et Iirimaal ei kohaldatud enne 1996. aasta seaduse ja selle rakendusaktide vastuvõtmist olmejäätmete suhtes loakorda. Eraõiguslike ettevõtjate poolt käideldavate jäätmete osas viitavad Iirimaa valitsuse teatud väited sellele, et selliste jäätmete kõrvaldamise suhtes kohaldati loakorda 1980. aastast alates, samas kui taaskasutamise suhtes kohaldati loakorda alles 1998. aastast alates.

115 Nagu nähtub käesoleva otsuse punktidest 22 ja 23, on hagi eesmärk siiski tuvastada, et 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud kahekuulise tähtaja lõppedes ei täitnud Iirimaa direktiivi artiklitest 9 ja 10 tulenevaid kohustusi, nimelt kohustust tagada, et kõik jäätmekäitlustoimingud toimuvad loa alusel.

116 Seoses sellega tuleb esmalt meenutada, et EÜ artikli 249 kolmanda lõigu kohaselt on direktiiv saavutatava tulemuse seisukohalt siduv iga liikmesriigi suhtes, kellele see on adresseeritud. Käesoleval juhul kohustavad direktiivi artiklid 9 ja 10 liikmesriike saavutama tulemust, mis on sõnastatud selgelt ja üheselt mõistetavalt ja mille kohaselt rajatisel või ettevõttel, mis teeb liikmesriigi territooriumil jäätmete kõrvaldamis- või käitlemistoiminguid, peab olema selleks luba. Sellest johtub, et liikmesriik on neist sätetest tulenevad kohustused täitnud ainult siis, kui lisaks sätete õigele siseriiklikku õigusesse ülevõtmisele on asjaomastel ettevõtjatel nõutav luba (vt analoogia põhjal, seoses kohustusega saada nõukogu 8. juuni 1989. aasta direktiivi 89/369/EMÜ uutest olmejäätmete põletustehastest lähtuva õhusaaste vältimise kohta (EÜT L 163, lk 32; ELT eriväljaanne 15/01, lk 349) artikli 2 tähenduses eelnevalt luba põletustehase käitamiseks, 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-139/00: komisjon *v.* Hispaania, EKL 2002, lk I-6407, punkt 27).

117 Nagu kohtujurist on oma ettepaneku punktides 27–29 märkinud, on liikmesriikidel seega kohustus tagada, et kehtestatud loakorda rakendatakse ja täidetakse tõhusalt, sellel eesmärgil eelkõige kohast kontrolli läbi viies ja tagades, et ilma loata toimingute tegemine lõpetatakse ja selle eest mõistetakse mõjusad karistused.

118 Direktiivi artiklites 9 ja 10 ette nähtud loakorrad on mõlema sätte sõnastusest tulenevalt mõeldud selleks, et direktiivi artiklit 4 saaks õigesti kohaldada, tagades eelkõige loa alusel tehtavate kõrvaldamis- ja taaskasutamistoimingute vastavuse artikli 4 mitmesugustele nõuetele. Seetõttu peavad load sisaldama teatud määral

täpsustusi ja tingimusi, mis on pealegi seoses kõrvaldamistoimingutega direktiivi artiklis 9 otseselt ette nähtud. Sellest tuleneb, et kõnealustes artiklites 9 ja 10 ette nähtud loa andmise mehhanismid peavad tingimata olema sellised, et loa andmine eelneb kõigile kõrvaldamis- või taaskasutamistoimingutele (vt selle kohta 14. juuni 2001. aasta otsus kohtuasjas C-230/00: komisjon *v.* Belgia, EKL 2001, lk I-4591, punkt 16). Vastupidi sellele, mida väidab Iirimaa valitsus, ei muuda üksnes loataotluse esitamine mainitud toiminguid kõnealuste sätete nõuetele vastavaks.

119 Iirimaa valitsuse väide, et siseriikliku õigusega kehtestatud loakorra tegelikkuses kohaldamine eeldab üleminekuperioodi, mille jooksul olemasolevad rajatised peavad saama edasi tegutseda, ei ole käesoleva menetluse puhul vastuvõetav.

120 Direktiivi 75/442 artikli 13 kohaselt jõustavad liikmesriigid direktiivi täitmiseks vajalikud meetmed 24 kuu jooksul alates direktiivi teatavakstegemisest. Tuleb meenutada, et direktiivi 75/442 artikkel 8 asendati direktiivi artiklitega 9 ja 10, mis olemasolevate kohustuste jätkuvuse kontekstis tugevdavad neid kohustusi, mis juba varem nägid ette loakorra jäätmete käitlemise, ladustamise või ladestamise rajatiste jaoks (vt selle kohta eelkõige eespool viidatud San Rocco kohtuotsus, punkt 37).

121 Seega pidi Iirimaa valitsus võtma õigeaegselt meetmeid algul direktiivi 75/442 artikli 8 ja hiljem direktiivi artiklite 9 ja 10 siseriiklikku õigusesse ülevõtmiseks, nii et need meetmed oleks võetud direktiivides ette nähtud tähtaegade jooksul ja et need vastaksid tulemuse osas neis sätetes selgelt ja üheselt mõistetavalt sõnastatud kohustustele, mille kohaselt võib asjaomaseid toiminguid teha üksnes siis, kui selleks

on nõutav luba. Kuna Iirimaa võttis siseriiklikku õigusesse ülevõtmise meetmeid hilinenult, ei saa liikmesriigi kohustuste rikkumist neile meetmetele tuginedes õigustada (vt analoogia põhjal 18. juuni 2002. aasta otsus kohtuasjas C-60/01: komisjon *v.* Prantsusmaa, EKL 2002, lk I-5679, punktid 33, 37 ja 39).

122 Neile esialgsetele märkustele tuginedes tuleb tõdeda, et munitsipaalprügilatega seoses nähtub käesoleva otsuse punktist 108, et Iirimaa valitsus on möönnud 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppedes neljateistkümnel tegutseval munitsipaalprügilal loa puudumist.

123 Iirimaa valitsus on samuti möönnud, et eelmainitud tähtaja lõppedes oli Iirimaa võimudel tavaks süstemaatiliselt sallida, et olemasolevad rajatised jätkavad tegevust ajavahemikul loataotluse esitamisest kuni taotluse läbivaatamise järel selle kohta otsuse tegemiseni. Nagu ilmneb käesoleva otsuse punktist 84, oli nimelt sellega tegemist Tramore'i ja Kilbarry prügilate puhul.

124 Ka Euroopa Kohtule esitatud mitmesuguste dokumentide põhjal on ilmne, et samal ajal olid ajavahemikud, mis tegelikult möödusid enne olemasolevale rajatisele loa andmist või selle andmisest keeldumist, tervikuna võttes küllaltki märkimisväärsed, kusjuures Iirimaa valitsus tunnistas 30. novembril 2000 komisjonile saadetud kirjas, et need ajavahemikud olid murettekitavalt pikad.

125 Nõnda kestis Iirimaa valitsuse poolt *Irish Planning and Environmental Law Journal*'is 2002. aastal avaldatud artikli pealkirjaga „Waste Licensing 1997–2002: Lessons from the Application process" kohaselt loataotluste läbivaatamine

keskmiselt 808 päeva. Käesoleva otsuse punktist 84 tuleneb, et Tramore'i ja Kilbarry munitsipaalprügilad, mis olid asutatud juba vastavalt 30-ndatel ja 70-ndatel aastatel, said loa alles pärast vastavalt 36 ja 48 kuud kestnud menetlust, samal ajal kui need prügilad olid oluliste keskkonnahäiringute allikaks ja põhjustasid kahju ökoloogilist erihuvi pakkuvatele paikadele.

126 Ülalmainitud artikli kohaselt on sellise aegluse peamiseks põhjuseks, et samal ajal esitati erakordselt suurel arvul taotlusi olemasolevate rajatiste kohta, mille asukoht oli tihti ebasoodne ja mille kontrollimine oli puudulik, ning EPA personal oli arvuliselt ilmselgelt ebapiisav. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 75 märgib, peab liikmesriik juhul, kui ta on eesmärgi osas, mis on ette nähtud direktiivi artiklis 9, rohkem kui kahekümne aasta jooksul oma kohustusi rikkunud, tegema kõik selleks, et see rikkumine võimalikult kiiresti kõrvaldada.

127 Kõigest ülalesitatust tuleneb, et 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppemise päevaks ei olnud Iirimaa veel täitnud tal juba aastast 1977 lasunud kohustust tagada, et kõigil munitsipaalprügilatel on nõutav luba. See rikkumine, mis oli samal ajal nii direktiivi artikli 9 siseriiklikku õigusesse erakordselt hilinenud ülevõtmise, loamenetluse ajal ilma loata tehtavate toimingute lõpetamise nõude esitamisest süstemaatilise hoidumise ning lõpuks ka rajatiste suhtes kehtestatud siseriikliku korra kiire kohaldamise jaoks kohaste meetmete võtmata jätmise tagajärg, oli nimetatud tähtpäeva seisuga üldine ja kestev.

128 Mis puutub munitsipaalprügilatesse, mis suleti enne seda, kui möödus 1996. aasta seaduses ja selle rakendusmäärustes loataotluste esitamiseks ette nähtud tähtaeg, siis piisab, kui märkida, et komisjon ei ole väitnud, et nende õigusaktidega on direktiiv siseriiklikku õigusesse üle võetud puudulikult, kuna ei olnud kehtestatud nõuet, et sellistel prügilatel peab olema luba. Nagu nähtub käesoleva otsuse punktist 22, on komisjon vastupidi nii kohtueelses menetluses kui ka Euroopa Kohus rõhutanud, et

arvestamata direktiivi artiklit 12, on hagi eesmärk mitte direktiivi ülevõtmata jätmise, vaid ülevõtmiseks vastuvõetud siseriiklike sätete tegeliku kohaldamise puuduste tuvastamine. Sellistel asjaoludel ei saa komisjon käesoleva hagiga taotleda, et tuvastataks, et Iirimaa rikkus liikmesriigi kohustusi, kuna tema pädevad ametiasutused ei ole nõudnud 1996. aasta seaduse ja selle rakendusaktide rakendamisel, mis sellist võimalust ette ei näe, suletud prügilate suhtes direktiivi artiklis 9 ette nähtud loakorra kohaldamist.

129 Nagu nähtub käesoleva otsuse punktides 60, 63, 68, 75, 89, 94 ja 101 tehtud järeldustest, on Euroopa Kohus jäätmete eraõiguslike ettevõtjate poolt käitlemise osas seisukohal, et mitmed Iirimaa kohalikud ametiasutused on ilmutanud sallivust mitmetes Iirimaa paikades märkimisväärsete jäätmekogustega ilma loata tehtavate toimingute suhtes, mis kestsid sageli väga pikka aega, ilma et nad oleksid võtnud meetmeid selleks, et tagada nende toimingute lõpetamine ja tõhusate karistuste määramine ning selleks, et hoida ära nende kordumine.

130 Samuti nähtub mainitud järeldustest, et selline suhtumine valitses ka 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppedes.

131 Esmalt, nagu tuleneb käesoleva otsuse punktidest 118 ja 119 ja vastupidi Iirimaa võimude poolt järgitud toimimistavale, ei anna asjaolu, et konkreetsel juhul oli olemasoleva rajatise suhtes esitatud loataotlus, mingil moel alust järeldada, et direktiivi artiklite 9 ja 10 nõuded on täidetud, või et võib lubada kõnealuste toimingute jätkamist loamenetluse ajal.

132 Teiseks, nagu komisjon põhjendatult väidab, ei mõjuta asjaolu, et käesoleva otsuse punktides 63 ja 75 käsitletud kahel konkreetsel juhul anti lõplik luba enne 2001. aasta põhjendatud arvamuses esitatud tähtaja lõppu, seda fakti, et minevikus ei määratud asjaomaste loata tehtud toimingute eest ühtki karistust, ega ka järeldust, et asjaomasel perioodil valitses Iirimaal pädevates kohalikes ametiasutustes üldine salliv suhtumine kõnealuste sätete täitmata jätmise suhtes.

133 Nagu kohtujurist on oma ettepaneku punktis 121 märkinud, on sellise salliva suhtumise puhul tegemist ulatusliku haldusliku probleemiga, ning see oli piisavalt üldine ja kestev, et järeldada Iirimaa ametiasutustele omistatava toimimistava olemasolu, mis seisneb selles, et direktiivi artiklite 9 ja 10 nõuetekohane rakendamine ei ole tagatud.

134 Muu hulgas kinnitavad seda hinnangut mitmed komisjoni esitatud dokumendid. Nii tuleneb nimelt 2002. aasta juulist pärinevast eriti üksikasjalikust, arvandmeid sisaldavast analüütilisest uuringust, mille pealkiri on „Strategic review & outlook for Waste Management capacity and the impact on the Irish Economy", et 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppedes oli Iirimaa jäätmekäitlusrajatiste võrgustik küllastumas ja et selle olukorraga kaasnes suurel arvul ebaseaduslikke prügilaid ja ebaseadusliku ladestamise juhtumeid. Sama tõdemus esineb Iirimaa valitsuse poolt esitatud The Institution of the Engineers of Irelandi 2002. aasta jaanuarist pärinevas dokumendis pealkirjaga „National Waste management strategy", kus rõhutatakse, et kõikjal Iirimaal on tekkinud sajad kui mitte tuhanded ebaseaduslikud prügilad.

135 Mis puutub konkreetselt Wicklow' krahvkonda, siis ajakirjanduses 8. detsembril 2001 ja 9. aprillil 2002 avaldatud artiklid ja kõnealuse krahvkonna nõukogu

7. septembri 2001. aasta aruanne annavad tunnistust eelkõige sellest, et põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppemise ajal loendati selles krahvkonnas ligikaudu sada ebaseaduslikku kohta, millest mõned olid märkimisväärse suurusega ja sisaldasid eelkõige ohtlikke haiglajäätmeid.

136 Seega, kuna komisjon on esitanud piisavalt tõendeid, millest ilmneb, et Iirimaa ametiasutused suhtusid üldise ja kestva sallivusega mitmetesse juhtumitesse, mille puhul oli tegemist direktiivi artiklite 9 ja 10 nõuete rikkumisega, ilma et nad oleksid taganud nende lõpetamise ja nende eest tõhusate karistuste määramise, peab Iirimaa, nagu tuleneb käesoleva otsuse punktidest 42–47, sisuliselt ja üksikasjalikult vaidlustama esitatud tõendid ja neist tulenevad tagajärjed.

137 Tuleb tõdeda, et käesoleval juhul ei ole Iirimaa seda nõuet täitnud, kuna ta piirdus ainult selliste üldiste väidetega, mille toetuseks ta ei esitanud muid aluseid, nagu on kajastatud käesoleva otsuse punktides 110–112, ja esitas kohtuotsuse, mis seetõttu, et oli tehtud pärast 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppemist, ei saa omada tähtsust Iirimaa ametiasutuste suhtumise hindamisel kõnealuse tähtpäeva seisuga.

138 Lisaks on Iirimaa valitsus 10. jaanuaril 2003 Euroopa Kohtule esitatud vastureplиigis ise osundanud, et ta on hiljuti teinud mitmetel puhkudel algatusi selleks, et toetada sidusat lähenemist keskkonnanormide rakendamisele, mis eelkõige seisnes kohalikele ametiasutustele rahaliste vahendite andmises, et nad saaksid teostada järelevalvet nimetatud normidest kinnipidamise üle, kohalike ametiasutuste kaasamises EPA poolt väljatöötatud keskkonnahooldussüsteemi, kontrollimisele liigendatumas ja tõhusamas lähenemises, jõulisemaid keskkonna-alaseid sätteid sisaldava seaduseelnõu väljatöötamises ja sellega seoses spetsiaalse asutuse asutamises. *Irish Times*'is 14. augustil 2002 avaldatud artiklis, mille esitas kohtule

komisjon, on kajastatud Iirimaa keskkonnaministri viide sellele, et arvestades ilmset vajadust tagada jäätmealastest õigusaktidest rangem ja süstemaatilisem kinnipidamine, kuulub kõnealuse asutuse loomine tema prioriteetide hulka.

139 Eeltoodu põhjal on ilmne, nagu on munitsipaalprügilate osas tõdetud käesoleva otsuse punktis 127, et on õiguslikult piisavalt tõendatud, et 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud kahekuulise tähtaja lõppedes rikkus Iirimaa üldiselt ja kestvalt oma kohustust tagada direktiivi artiklite 9 ja 10 nõuetekohane rakendamine, nii et komisjoni sellekohase väitega tuleb nõustuda.

Direktiivi artikli 12 rikkumine

— Poolte argumendid

140 Komisjon väidab, et Waste Management (Collection Permit) Regulations 2001 (edaspidi „2001. aasta aktid"), mis talle edastati 27. septembril 2001, kujutavad endast igal juhul direktiivi artikli 12 hilinenud ja mitterahuldavat ülevõtmist. 2001. aasta aktid kehtestavad loataotluste esitamise lõpptähtpäevaks 30. novembri 2001. Kui asjaomased ettevõtjad on selleks tähtpäevaks loataotluse esitanud, võivad nad oma tegevust jätkata kuni loamenetluse lõppemiseni. Sellise hilinenud ülevõtmise tagajärjel oli jäätmeid koguvatel ja vedavatel ettevõtetel võimalik täielikult vältida loanõude ja registreerimisnõude täitmist, millele osutavad eelkõige kaebuses 2000/4157 esitatud asjaolud.

141 Iirimaa valitsuse sõnul tagavad 2001. aasta aktid direktiivi artikli 12 õige ülevõtmise ja on teinud lõpu liikmesriigi kohustuste rikkumisele. Mis puutub komisjoni poolt osundatud üleminekumeetmetesse, siis Iirimaa valitsus väidab, et loataotluse esitamine on suuresti samaväärne kõnealuse artikli 12 tähenduses registreerimisega, mis kujutab endast lihtsalt võimude formaalset teavitamist, ilma et oleks vaja täita eeltingmusi. Lisaks ei ole komisjoni poolt esile toodud konkreetne juhtum tõlgendatav Iirimaa poolt liikmesriigi kohustuste rikkumisena.

— Euroopa Kohtu hinnang

142 Direktiivi artikkel 12 näeb eelkõige ette, et pädevad asutused registreerivad rajatised ja ettevõtted, kes ei pea luba taotlema, kuid kelle majandustegevus on jäätmete kogumine või vedamine.

143 Iirimaa valitsus ei vaidle vastu komisjoni tõdemusele, mille kohaselt 2001. aasta aktidega hilinenult rakendatud loakord näeb ette, et alates 30. novembrist 2001 toimub jäätmete kogumine vastavalt kohaliku ametiasutuse poolt antud loa tingimustele ja et kõik loataotlused käimasoleva tegevuse osas tuleb esitada enne mainitud tähtaega.

144 Järelikult ei kohaldatud 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud kahekuulise tähtaja lõppedes veel tingimata jäätmete kogumistoimingute suhtes loanõuet või registreerimiskohustust. Lisaks, isegi kui eeldada, et kõik asjaomased ettevõtjad

oleksid 2001. aasta aktide alusel esitanud loataotluse enne seda tähtpäeva, millist asjaolu Iirimaa valitsus ei ole tõendanud, ei saa sellise taotluse esitamist, vastupidi Iirimaa valituse väidetele, võrdsustada registreerimisega direktiivi artikli 12 tähenduses ja seega pidada selle sätte nõuetele vastavaks. Kõnealune säte kehtestab liikmesriigile kohustuse valida loakorra või registreerimismenetluse vahel ning Iirimaa ei ole teinud otsust teise lahenduse kasuks.

145 Eelnevast tuleneb, et komisjoni väitega tuleb nõustuda selles osas, millega taotleti Iirimaa poolt direktiivi artikli 12 nõuetekohaselt ülevõtmata jätmise tuvastamist.

Direktiivi artikli 5 rikkumine

— Poolte argumendid

146 Komisjon väidab, et Iirimaa ei ole võtnud kohaseid meetmeid selleks, et rajada ühtne ja sobiv jäätmekõrvaldamisrajatiste võrgustik, kuna arvukalt rajatisi tegutseb ilma loata, põhjustades muu hulgas ohtu keskkonnale, mida tõendab näiteks kaebuses 1999/5008 käsitletud Tramore'i ja Kilbarry prügilate juhtum.

147 Samuti on jäätmekõrvaldamisrajatiste võrgustiku ebapiisavus ilmne, arvestades asjaolu, et see oli jõudnud küllastumisläveni, mis omakorda soodustas suurel arvul ebaseaduslike prügilate tekkimist ja ebaseaduslikku ladestamise esinemist.

148 Iirimaa valitsus vaidleb vastu väitele, et direktiivi artiklit 5 on rikutud. Esiteks ei ole komisjon tõendanud, et 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppedes puudus artikli 9 nõuetele vastav loakord. Teiseks, kuivõrd määratlust „sobiv" võib tõlgendada nii, et nõutud on liikmesriigi vajadusi arvestades piisavalt suurt kasutatavat ala, ei ole komisjoni poolt kõrvaldamisvõimsuse piisamatuse tõendamiseks esitatud erinevad dokumendid veenvad. Eelkõige ei ole komisjon tõendanud, et jäätmeid ei olnud võimalik kõrvaldada prügilate ebapiisava mahutavuse tõttu, ja asjaolus, et mõned neist prügilatest hakkavad täituma, ei ole midagi ebatavalist. Samuti on komisjon jätnud tähelepanuta sellised asjaolud, nagu võimalus jagada mahtusid kohalike omavalitsuste vahel või olemasolevate prügilate laiendamine, uute prügilate avamise projektide läbivaatamine või taaskasutuse infrastruktuuride väljaarendamine.

— Euroopa Kohtu hinnang

149 Üks direktiivi eesmärke on parimat võimalikku tehnoloogiat, mis ei põhjusta liigseid kulutusi, arvesse võttes sellise ühtse ja sobiva jäätmekõrvaldamisrajatiste võrgustiku rajamine, mis võimaldab direktiivi artikli 5 kohaselt kõrvaldada jäätmed lähimas sobivas rajatises (vt 1. aprilli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-53/02 ja C-217/02: Commune de Braine-le-Château jt, EKL 2004, lk I-3251, punkt 33).

150 Direktiivi artikli 9 lõike 1 kohaselt peab direktiivi „[a]rtiklite 4, 5 ja 7 rakendamise eesmärgil" iga rajatis või ettevõte, kes teeb jäätmete kõrvaldamistoiminguid, saama loa. Selline väljendusviis osutab asjaolule, et direktiivi artikli 5 rakendamiseks loetakse eelkõige individuaalsete lubade andmine (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Commune de Braine-le-Château jt, punktid 40, 41 ja 43).

151 Nagu nähtub käesoleva otsuse punktist 139, rikkus Iirimaa 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppedes üldiselt ja kestvalt oma kohustust tagada direktiivi artikli 9 nõuetekohane rakendamine, kuna ta sallis suure arvu jäätmekõrvaldamisrajatiste ilma loata toimimist.

152 Nagu komisjon õigustatult märgib, piisab sellest asjaolust järeldamaks, et mainitud kuupäeval ei täitnud Iirimaa direktiivi artiklis 5 ette nähtud kohustusi.

153 Nagu tuleneb käesoleva otsuse punktidest 118, 149 ja 150, on artiklis 9 ette nähtud loakord mõeldud selle tagamiseks, et jäätmete kõrvaldamistoimingud vastaksid mitmesugustele direktiiviga taotletavatele eesmärkidele. Nagu nähtub mainitud sätte sõnastusest, peavad load seetõttu sisaldama rea nõudeid, mis on seotud eelkõige jäätmeliikide ja -kogustega, tehniliste nõuetega, ohutusabinõudega, kõrvaldamiskohaga ja käitlusviisiga.

154 Koos direktiivi artiklis 7 ette nähtud jäätmekavadega on nõuded, mis peavad sisalduma individuaalsetes lubades, seega ilmselt vältimatu eeltingimus direktiivi

artiklis 5 ette nähtud ühtse ja sobiva jäätmekõrvaldamisrajatiste võrgustiku rajamiseks, võttes vastavalt direktiivi artiklile 5 arvesse eelkõige parimat võimalikku tehnoloogiat, mis ei põhjusta liigseid kulutusi, samuti geograafilisi tingimusi või vajadust spetsiaalsete rajatiste järele seoses teatud jäätmeliikidega, võimaldades jäätmete kõrvaldamist lähimas sobivas rajatises sobivaima meetodi ja tehnoloogia abil, et tagada keskkonna ja inimese tervise kaitse kõrge tase.

155 Lisaks sellele ilmneb komisjoni esitatud dokumentidest ja eelkõige aruandest, mida mainitakse kohtujuristi ettepaneku punktis 92, ning 2002. aasta juulist pärinevast uuringust, millele on viidatud käesoleva otsuse punktis 134, et 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppedes oli Iirimaa kõrvaldamisrajatiste võrk tervikuna vaadelduna küllastumas ega olnud piisav kõigi selles liikmesriigis toodetud jäätmete vastuvõtmiseks. Samuti on mainitud dokumentide põhjal ilmne, et selle olukorraga kaasnes arvukalt ebaseaduslikke prügilaid ja ebaseadusliku kaadamise juhtumeid kogu riigis.

156 Tuleb märkida, et Iirimaa ei ole neis dokumentides olevat täpset ja üksikasjalikku teavet sisuliselt ja üksikasjalikult vaidlustanud, vaid piirdub sellega, et esitab nende tõendusliku jõu osas väga üldiselt sõnastatud kahtluse, täitmata seega käesoleva otsuse punktides 42–47 esitatud nõudeid.

157 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppedes ei olnud Iirimaa võtnud vajalikke meetmeid selleks, et rajada ühtne ja sobiv jäätmekõrvaldamisrajatiste võrgustik, mis direktiivi artikli 5 kohaselt peab

tagama ühenduse kui terviku sõltumatuse jäätmete kõrvaldamise valdkonnas ning võimaldama liikmesriikidel iseseisvalt selle eesmärgi poole püüelda.

158 Eeltoodu põhjal tuleb komisjoni esitatud direktiivi artikli 5 rikkumisest tulenevat väidet toetada.

Direktiivi artikli 4 rikkumine

— Poolte argumendid

159 Komisjon väidab, et ainuüksi direktiivi artiklite 9 ja 10 kohase toimiva loakorra pikaajaline puudumine on iseenesest piisav, et tõendada, et Iirimaa on jätnud võtmata vajalikud meetmed selleks, et tagada jäätmete taaskasutamine ja kõrvaldamine viisil, mis ei sea ohtu inimeste tervist ja mille käigus ei kasutata keskkonda ohustavaid protsesse ja menetlusi, nagu ta direktiivi artikli 4 esimese lõigu kohaselt oleks pidanud tegema.

160 Kuna eelmainitud sätet tuleb tõlgendada, lähtudes ettevaatus- ja ennetusprintsiipidest, ei eelda sätte rikkumine kahju põhjustamist. Nagu nähtub muu hulgas kaebuste 1997/4705, 1997/4792, 1999/4801, 1999/5008, 2000/4408, 2000/4145 ja 2000/4633 uurimisest, põhjustasid neis esitatud ebaseaduslikud toimingud komisjoni sõnul mitmete erihuvi pakkuvate kohtade kahjustamist ning tegelikku kahju keskkonnale,

ilma et Iirimaa oleks võtnud vajalikke meetmeid olukorra kõrvaldamiseks, eelkõige jälgides, et paigad saneeritakse ja sinna ebaseaduslikult ladestatud jäätmed kõrvaldatakse või taaskasutatakse.

161 Iirimaa valitsus ei ole samuti täitnud oma kohustust keelata direktiivi artikli 4 teise lõigu kohaselt jäätmete kaadamine või kontrollimata kõrvaldamine.

162 Kõnealuse artikli 4 esimese lõiguga seonduvalt on Iirimaa valitsus seisukohal, et komisjon ei ole tõendanud ei seda, et 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppedes puudus direktiivi artikli 9 kohane loakord, ega ka seda, et keskkonnale on põhjustatud konkreetset kahju, milles Iirimaa ametiasutusi süüdistatakse. Lisaks sellele ei keela direktiiv anda luba jäätmete ladestamiseks ökoloogiliselt tundlikes piirkondades.

163 Samuti ei ole komisjon Iirimaa valitsuse sõnul tõendanud, et Iirimaa ametiasutused ei ole toime tulnud varasemast tegevusest tulenevate jooksvate probleemide lahendamisega. Väljaantud lubades on ette nähtud vajalikud meetmed olemasolevate objektide kohta, milleks on näiteks Kilbarry ja Tramore ning Drumnaboden, mida käsitleti vastavalt kaebustes 1999/5008 ja 2000/4408, samas kui enne loanõude jõustumist suletud prügilate määratlemine ja hindamine on ette nähtud 1996. aasta seaduse artikli 22 lõike 7 punktis h, nii et võimalikke taastamistoiminguid on võimalik kulutuste tasuvust arvestades teha.

164 Lisaks ei ole komisjon tõendanud, et kõnealuses põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppedes rikuti direktiivi artikli 4 lõiget 2.

— Euroopa Kohtu hinnang

165 Tuleb meenutada, et kohustus kõrvaldada jäätmed viisil, mis ei sea ohtu inimeste tervist ega ohusta keskkonda, kuulub ühenduse keskkonnapoliitika eesmärkide hulka ja direktiivi artikli 4 eesmärk on eelkõige rakendada EÜ artikli 174 lõike 2 esimese lõigu teises lauses ette nähtud põhimõte, mille järgi tuleb võtta ennetusmeetmeid ja mille kohaselt ühendus ja liikmesriigid peavad ära hoidma, vähendama ja niivõrd, kui võimalik, kõrvaldama saastumist ja häiringuid põhjustavad allikad juba algfaasis, võttes meetmeid, millega kõrvaldatakse teadaolevad riskid. (vt 5. oktoobri 1999. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-175/98 ja C-177/98: Lirussi ja Bizzaro, EKL 1999, lk I-6881, punkt 51, ja 4. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-387/97: komisjon *v.* Kreeka, EKL 2000, lk I-5047, punkt 94).

166 Ühelt poolt seatakse kõnealuses artiklis 4 mitmeid eesmärke, mida liikmesriigid peavad järgima direktiivi muudest sätetest tulenevate üksikasjalikumate kohustuste täitmisel (vt selle kohta 23. veebruari 1994. aasta otsus kohtuasjas C-236/92: Comitato di coordinamento per la difesa della cava jt, EKL 1994, lk I-483, punkt 12).

167 Direktiivi artikli 9 lõike 1 esimese lõigu ja artikli 10 sõnastusest lähtuvalt peab direktiivi artikli 4 „rakendamise eesmärgil" iga rajatis või ettevõtte, kes teeb jäätmete kõrvaldamis- või taaskasutamistoiminguid, saama selleks loa. Nagu on meenutatud käesoleva otsuse punktis 150, tähendab see väljendusviis, et kõnealuse artikli 4 rakendamiseks loetakse eelkõige kõnealuste individuaalsete lubade andmine (eespool viidatud kohtuotsus Commune de Braine-le-Château jt, punktid 41 ja 43).

168 Teisalt, kuigi direktiivi artikli 4 esimeses lõigus ei täpsustata nende meetmete konkreetset sisu, mis tuleb võtta selleks, et tagada jäätmete taaskasutamine ja kõrvaldamine viisil, mis ei sea ohtu inimeste tervist ega ohusta keskkonda, on see säte, mis sisaldab sama direktiivi muudest sätetest tulenevatest kohustustest sõltumatuid kohustusi, siiski liikmesriikidele siduv saavutatava eesmärgi osas, jättes samas liikmesriikidele kaalutlusruumi selliste meetmete vajalikkuse üle otsustamisel (eespool viidatud San Rocco kohtuotsus, punkt 67, ja eespool viidatud 4. juuli 2000. aasta kohtuotsus komisjon *v.* Kreeka, punktid 55 ja 58).

169 Kuigi põhimõtteliselt ei ole vahetult selle põhjal, et teatud olukord ei ole direktiivi artikli 4 esimeses lõigus seatud eesmärkidega vastavuses, võimalik järeldada, et asjaomane liikmesriik on tingimata selles sättes ette nähtud kohustusi rikkunud, nimelt jätnud võtmata vajalikud meetmed, et tagada jäätmete taaskasutamine ja kõrvaldamine viisil, mis ei sea ohtu inimeste tervist ega ohusta keskkonda, on siiski vaieldamatu, et sellise olukorra kestmine, eriti kui see toob kaasa keskkonna seisundi märgatava halvenemise pikema ajavahemiku jooksul, ilma et pädevad ametiasutused sekkuksid, võib osutada sellele, et liikmesriigid on ületanud neile kõnealuse sättega antud kaalutlusruumi piiri (vt eespool viidatud San Rocco kohtuotsus, punktid 67 ja 68).

170 Nagu nähtub käesoleva otsuse punktist 139, on antud juhul tõendatud, et 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud kahekuulise tähtaja lõppedes rikkus Iirimaa üldiselt ja kestvalt kohustust tagada direktiivi artiklite 9 ja 10 õige rakendamine.

171 Nagu kohtujurist on oma ettepaneku punktis 98 märkinud, piisab sellest asjaolust tõdemaks, et Iirimaa on samuti üldiselt ja kestvalt rikkunud direktiivi artikli 4 nõudeid, milline säte on tihedalt seotud direktiivi artiklitega 9 ja 10.

172 Esiteks, nagu on meenutatud käesoleva otsuse punktides 118 ja 167, on direktiivi artiklites 9 ja 10 ette nähtud loakorra ülesanne tagada, et jäätmete kõrvaldamis- ja taaskasutamistoimingud tehakse selliste lubade alusel, mis vastavad direktiivi artikli 4 esimeses lõigus esitatud eesmärkidele. Seetõttu peavad asjaomased load tingimata sisaldama rea nõudeid, nagu on otseselt ette nähtud direktiivi artiklis 9, milles viidatakse eelkõige jäätmete liigile ja kogusele, tehnilistele nõuetele, võetavatele ohutusabinõudele, kõrvaldamiskohale ja käitlusviisile. Sellest tuleneb, et kontroll, mida seoses nende loataotlustega tehakse ja lubades sisalduvad nõuded, tingimused ja kohustused kujutavad endast vahendeid direktiivi artikli 4 esimeses lõigus loetletud eesmärkide saavutamiseks.

173 Teiseks tuleneb direktiivi artikli 4 teisest lõigust, et liikmesriigid peavad eelkõige keelama jäätmete kontrollimata kõrvaldamise.

174 Käesoleval juhul kaasnes direktiivi artiklist 4 tulenevate kohustuste üldise ja kestva rikkumisega, mis on tõendatud seoses direktiivi artiklite 9 ja 10 nõuete rikkumisega, komisjoni poolt esiletoodud teatud konkreetsetel juhtudel ka käesoleva otsuse punktides 168 ja 169 mainitud konkreetsema kohustuse rikkumine.

175 Seega tuleneb käesoleva otsuse punktidest 54, 55, 84, 94 ja 101, et 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppedes polnud Iirimaa sellistes

olukordades, mis kestvalt ei olnud kooskõlas direktiivi artikli 4 esimese lõigu eesmärkidega ja mis tõid kaasa keskkonna seisundi olulise halvenemise, võtnud vajalikke meetmeid, et tagada asjaomaste jäätmete kõrvaldamine viisil, mis ei sea ohtu inimeste tervist ega ohusta keskkonda, nii et see liikmesriik ületas talle kõnealuse sättega antud kaalutlusruumi piiri.

176 Eeltoodu põhjal tuleb komisjoni poolt esitatud direktiivi artikli 4 rikkumisest tulenevat väidet pidada põhjendatuks.

Direktiivi artikli 8 rikkumine

— Poolte argumendid

177 Komisjoni väitel on Iirimaa samuti rikkunud direktiivi artiklit 8, kuna ta ei ole taganud, et ilma loata kõrvaldatud jäätmete valdajad annavad jäätmed üle era-või avalikule jäätmekogumisettevõttele või ettevõttele, millel on luba teha jäätmete kõrvaldamis- või taaskasutamistoiminguid, või kõrvaldavad või taaskasutavad jäätmed ise, olles saanud direktiivi nõuetele vastava loa. Selle sätte rikkumise konkreetsed näited ilmnevad eelkõige kaebuste 1997/4792, 1999/4801, 1999/5112, 2000/4145 ja 2000/4633 asjaolude uurimisel.

178 Iirimaa valitsus väidab, et komisjon ei ole väidetavat liikmesriigi kohustuste rikkumist tõendanud.

— Euroopa Kohtu hinnang

179 Direktiivi artikkel 8, mis tagab eelkõige ennetusprintsiibi rakendamise, näeb ette, et liikmesriigid peavad tagama, et iga jäätmevaldaja annab jäätmed käitlemiseks era- või avalikule jäätmekogumisettevõttele või ettevõttele, mis teeb jäätmete kõrvaldamis- või taaskasutamistoiminguid, või taaskasutab või kõrvaldab jäätmed ise kooskõlas direktiivi sätetega (eespool viidatud kohtuotsus Lirussi ja Bizzaro, punkt 52).

180 Esiteks tuleb märkida, et sellised kohustused kaasnevad jäätmete hülgamise, kaadamise või kontrollimata kõrvaldamise keeluga, mis on ette nähtud direktiivi artikli 4 teises lõigus, ja selle sätte rikkumine Iirimaa poolt on tuvastatud käesoleva otsuse punktis 176 (vt 7. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-1/03: Van de Walle jt, EKL 2004, lk I-7613, punkt 56).

181 Teiseks tuleb ebaseadusliku prügila käitajat või omanikku lugeda jäätmevaldajaks direktiivi artikli 8 tähenduses, nii et see säte paneb asjaomasele liikmesriigile kohustuse võtta asjaomase ettevõtja suhtes vajalikud meetmed, et need jäätmed antaks käitlemiseks era- või avalikule jäätmekogumisettevõttele või ettevõttele, kes teeb jäätmete kõrvaldamis- või taaskasutamistoiminguid, kui asjaomane käitaja või omanik ei ole ise võimeline jäätmeid taaskasutama või kõrvaldama (vt eelkõige eespool viidatud San Rocco kohtuotsus, punkt 108, 9. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-383/02: komisjon *v.* Itaalia, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punktid 40, 42 ja 44, ning 25. novembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-447/03: komisjon *v.* Itaalia, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punktid 27, 28 ja 30).

182 Lisaks on Euroopa Kohus leidnud, et seda kohustust ei ole täidetud, kui liikmesriik piirdub ainult ebaseadusliku prügila arestimise ja seal igasuguse tegevuse lõpetamise korralduse andmisega ja prügila käitaja kriminaalvastutusele võtmisega.(eespool viidatud San Rocco kohtuotsus, punkt 109).

183 Käesoleval juhul peab tõdema, nagu komisjon on õigustatult väitnud, et 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppedes ei olnud Iirimaa täitnud oma kohustust tagada direktiivi artikli 8 õige rakendamine.

184 Nagu ilmneb käesoleva otsuse punktidest 127 ja 139, on seega tõendatud, et mainitud kuupäeval rikkus Iirimaa üldiselt ja kestvalt oma kohustust tagada direktiivi artikli 9 õige rakendamine, kuna ta suhtus sallivalt jäätmete kõrvaldamistoimingute tegemisse ettevõtetes ja rajatistes, millel puudus kõnealuse sättega ette nähtud luba, ilma et oleks taganud selliste toimingute lõpetamise või tõhusa karistuse määramise.

185 Seega võib eelmises punktis esitatud tõdemuste põhjal järeldada, et Iirimaa ei ole taganud, et jäätmevaldajad täidaksid neil lasuvat kohustust anda jäätmed käitlemiseks era- või avalikule jäätmekogumisettevõttele või ettevõttele, mis teeb direktiivi IIA või IIB lisas nimetatud toiminguid, või taaskasutaksid või kõrvaldaksid jäätmed ise kooskõlas direktiivi sätetega.

186 Lisaks on käesoleva otsuse punktides 60, 89, 94 ja 101 esitatud tõdemuste põhjal ilmne, et 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppedes oli Iirimaa kõnealustel erinevatel konkreetsetel juhtudel jätnud täitmata käesoleva otsuse punktis 181 nimetatud kohustused.

187 Seega tuleb nõustuda komisjoni väitega, mis tuleneb direktiivi artikli 8 rikkumisest.

Direktiivi artiklite 13 ja 14 rikkumine

— Poolte argumendid

188 Komisjoni väitel toob direktiivi artiklite 9 ja 10 täitmata jätmine vältimatult kaasa selle, et rikutakse direktiivi artiklit 13, mis näeb ette, et pädevad asutused teevad korrapärast kontrolli ettevõtete ja rajatiste üle, mis teostavad direktiivi artiklites 9 ja 10 nimetatud toiminguid, ja direktiivi artiklit 14, mis käsitleb asjaomaste ettevõtjate poolt arvestuse pidamist.

189 Iirimaa väidab, et ta ei ole direktiivi artikleid 9 ja 10 rikkunud. Lisaks vaidleb ta vastu sellele, nagu oleks ta jätnud täitmata korrapärase kontrollimise kohustuse. 1996. aasta seaduse artikliga 15 on direktiivi artikkel 13 õigesti üle võetud ja viimati mainitud sättes ei viita miski sellele, et kontrollida saab ainult luba omavaid jäätmekäitlejaid. Samuti ei ole Iirimaa valitsuse sõnul automaatselt sidet lubade väljaandmise ja direktiivi artiklis 14 nõutava registri pidamise vahel.

— Euroopa Kohtu hinnang

190 Direktiivi artikli 13 kohaselt tuleb selles artiklis nõutavat korrapärast kontrolli teha eelkõige rajatiste ja ettevõtete üle, mis teostavad direktiivi artiklites 9 ja 10 nimetatud

toiminguid. Nagu nähtub eelkõige käesoleva otsuse punktist 118, peavad need rajatised või ettevõtted kahe viimati mainitud sätte alusel saama eelneva individuaalse loa, mis sisaldab teatud hulka nõudeid ja tingimusi.

191 On selge, et kui selliseid lube ei ole antud ja seega puuduvad ka neis lubades sisalduvad nõuded ja tingimused konkreetse rajatise või ettevõtte jaoks, ei saa nende kontrollimine eeldatavalt vastata direktiivi artikli 13 nõuetele. Seega on asjaomases sättes ette nähtud kontrolli esmatähtis eesmärk ilmselgelt tagada direktiivi artiklite 9 ja 10 alusel antud lubade nõuetest ja tingimustest kinnipidamine.

192 Sama kehtib ka viimati nimetatud sätetes mainitud rajatiste või ettevõtete osas peetava arvestuse kohta, mis direktiivi artikli 14 määratluse kohaselt peab eelkõige näitama jäätmete kogust ja olemust või ka jäätmete käitlusviisi. Seega on need andmed mõeldud selleks, et järelevalveasutus saaks kontrollida, kas direktiivi kohaselt antud lubade nõuetest ja tingimustest peetakse kinni ja need andmed peavad direktiivi artikli 9 kohaselt hõlmama eelkõige jäätmete kogust ja olemust ning jäätmete käitlusviisi.

193 Käesoleva otsuse punktist 139 tuleneb, et Iirimaa ei täitnud 2001. aasta põhjendatud arvamuses ette nähtud kahekuulise tähtaja lõppedes üldiselt ja kestvalt kohustust tagada direktiivi artiklite 9 ja 10 õige rakendamine. Sellest tuleneb, et see liikmesriik

on vastavas ulatuses rikkunud kohustust tagada direktiivi artiklite 13 ja 14 õige rakendamine.

194 Eeltoodu põhjal tuleb viimati mainitud sätete rikkumisest tulenevat komisjoni esitatud väidet pidada põhjendatuks.

EÜ artikli 10 rikkumine

195 Komisjon palub Euroopa Kohtul samuti tuvastada, et Iirimaa on rikkunud EÜ artiklist 10 tulenevaid kohustusi, kuna ta ei vastanud 20. septembri 1999. aasta kirjale, millega komisjon soovis saada märkusi kaebuse 1999/4478 kohta.

196 Iirimaa valitsus ei vaidle vastu, et ta on rikkunud mainitud sättest tulenevaid kohustusi.

197 Tuleb meenutada, et EÜ artikli 10 alusel peavad liikmesriigid aitama kaasa komisjoni eesmärkide saavutamisele, mis eelkõige EÜ artiklist 211 tulenevalt hõlmab asutamislepingu sätete alusel institutsioonide poolt võetud meetmete rakendamist (vt eelkõige 13. detsembri 1991. aasta otsus kohtuasjas C-33/90: komisjon *v.* Itaalia, EKL 1991, lk I-5987, punkt 18).

198 Seega peavad liikmesriigid komisjoni poolt EÜ artikli 226 alusel algatatud kõigi uurimiste käigus tegema temaga heas usus koostööd ja esitama komisjonile kogu selleks nõutud teabe (11. detsembri 1985. aasta otsus kohtuasjas 192/84: komisjon *v.* Kreeka, EKL 1985, lk 3967, punkt 19, ja 13. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-82/03: komisjon *v.* Itaalia, EKL 2004, lk I-6635, punkt 15).

199 Neil asjaoludel tuleb nõustuda komisjoni väitega, mis tuleneb EÜ artikli 10 rikkumisest.

200 Arvestades eespool esitatut tervikuna, tuleb tõdeda, et:

— kuna Iirimaa ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid selleks, et tagada direktiivi artiklite 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13 ja 14 õige rakendamine, on Iirimaa rikkunud neist sätetest tulenevaid kohustusi;

— kuna Iirimaa ei ole vastanud 20. septembri 1999. aasta teabenõudele jäätmekäitlustoimingute kohta Iirimaal Corki krahvkonnas Fermoys, on Iirimaa rikkunud EÜ artiklist 10 tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

201 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Iirimaa on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Kuna Iirimaa ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid selleks, et tagada nõukogu 15. juuli 1975. aasta direktiivi 75/442/EMÜ jäätmete kohta, muudetud nõukogu 18. märtsi 1991. aasta direktiiviga 91/156/EMÜ, artiklite 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13 ja 14 õige rakendamine, on Iirimaa rikkunud neist sätetest tulenevaid kohustusi.**

2. **Kuna Iirimaa ei ole vastanud 20. septembri 1999. aasta teabenõudele jäätmekäitlustoimingute kohta Iirimaal Corki krahvkonnas Fermoys, on Iirimaa rikkunud EÜ artiklist 10 tulenevaid kohustusi.**

3. **Mõista kohtukulud välja Iirimaalt.**

Allkirjad